

Oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain muuttaminen

Työryhmän mietintö

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:11

Oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain muuttaminen

Työryhmän mietintö

Oikeusministeriö

ISBN PDF: 978-952-259-803-5
Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö
Julkaisutuotanto

Helsinki 2020

Kuvailulehti

Julkaisija	Oikeusministeriö	20.2.2020	
Tekijät	Erityisasiantuntija Piritta Koivukoski-Kouhia ja erityisasiantuntija Petteri Jartti		
Julkaisun nimi	Oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain muuttaminen Työryhmän mietintö		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:11		
Diaari/hankenumero	OM020:00/2019	Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
ISBN PDF	978-952-259-803-5	ISSN PDF	2490-1172
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-803-5		
Sivumäärä	64	Kieli	suomi
Asiasanat	asiankäsitteilyjärjestelmät, oikeuslaitos, Oikeusrekisterikeskus, tietopyyntö, tietovarannot		
Tiivistelmä <p>Oikeusministeriö asetti kesäkuussa 2019 työryhmän valmistelemaan ehdotusta oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain (tietojärjestelmälaki) muuttamisesta. Työryhmän tehtävänä oli arvioida tietojärjestelmälain päivittämisen tarve ja valmistella lakiin tarvittavat muutokset.</p> <p>Työryhmä esittää, että tietojärjestelmälakia selkeytetään muuttamalla lain nimike, osa määritelmistä sekä tiedon luovuttamistapoja koskevat säännökset. Työryhmä ehdottaa myös, että Oikeusrekisterikeskuksen mahdollisuuksia luovuttaa tietoja laajennetaan nykyisestä siten, että Oikeusrekisterikeskus voisi luovuttaa tietoja journalistisiin tarkoituksiin myös silloin, kun hakuperusteena käytetään henkilön nimeä tai muuta henkilön tunnistetietoa. Työryhmän näkemyksen mukaan tiedot tulisi säilyttää Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämässä rekisterissä pidempään, jotta tiedotusvälineet ja tutkijat voisivat saada kootusti tietoja tuomioistuinten käsittelemistä asioista. Rekisteröityjen yksityisyyden suojan parantamiseksi henkilötietojen poistoaikojen laskemisen tulisi kuitenkin alkaa ratkaisun antopäivästä eikä ratkaisun lainvoimaiseksi tulemisesta.</p> <p>Lisäksi työryhmä ehdottaa tehtäväksi teknisluonteisen tarkistuksen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain kohtaan, jossa säädetään oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän tietojen salassapidosta.</p>			
Kustantaja	Oikeusministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Justitieministeriet		20.2.2020
Författare	Specialsakkunnig Piritta Koivukoski-Kouhia och specialsakkunnig Petteri Jartti		
Publikationens titel	Ändring av lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem Arbetsgruppens betänkande		
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2020:11		
Diarie- /projektnummer	OM020:00/2019	Tema	Betänkanden och utlåtanden
ISBN PDF	978-952-259-803-5	ISSN PDF	2490-1172
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-803-5		
Sidantal	64	Språk	finska
Nyckelord	ärendehanteringssystem, rättsväsendet, Rättsregistercentralen, begäran om information, datalager		
Referat I juni 2019 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp för att bereda ett förslag till ändring av lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (informationssystemslagen). Arbetsgruppen fick till uppgift att bedöma behoven av ändringar i informationssystemslagen och att bereda de lagändringar som behövs. Arbetsgruppen föreslår att informationssystemslagen ska förtydligas genom att ändra lagens rubrik, en del definitioner och bestämmelserna om de olika sätten för att lämna ut uppgifter. Arbetsgruppen föreslår också att Rättsregistercentralens möjligheter att lämna ut uppgifter ska förbättras så att centralen kan lämna ut uppgifter för journalistiska ändamål även i sådana fall då sökkriteriet inte är ett personnamn eller någon annan personlig identifieringsuppgift. Enligt arbetsgruppen borde man förvara uppgifterna i Rättsregistercentralens register en längre tid för att medierna och forskarna ska ha möjlighet att få samlad information om de ärenden som behandlas vid domstolarna. För att förbättra skyddet av de registrerades privatliv föreslås det dock att den tid under vilken personuppgifterna ska förvaras innan de raderas ska börja räknas från dagen för avgörandet i stället för den dag då avgörandet har vunnit laga kraft. Dessutom föreslår arbetsgruppen en teknisk ändring i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i den paragraf som gäller sekretessen för uppgifterna i det riksomfattande informationssystemet.			
Förläggare	Justitieministeriet		
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi		

Sisältö

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	9
PERUSTELUT	10
1 Asian tausta ja valmistelu	10
2 Nykytila ja sen arviointi	11
2.1 Tietojärjestelmälain soveltamisala ja määritelmät	11
2.2 Lain rakenne ja käyttötarkoitus	14
2.3 Tietojen käyttö, luovuttaminen ja poistaminen	17
3 Tavoitteet	27
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	28
4.1 Keskeiset ehdotukset	28
4.2 Pääasialliset vaikutukset	28
5 Lausuntopalaute	29
6 Säännöskohtaiset perustelut	30
6.1 Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä	30
6.2 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta	34
7 Voimaantulo	35
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	36
LAKIEHDOTUKSET	37

RINNAKKAISTEKSTIT	44
LAGFÖRSLAG	57

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Oikeusministeriö asetti 13.6.2019 toimikaudeksi 13.6.–31.12.2019 työryhmän valmistelemaan ehdotusta oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta (VN/3437/2019). Työryhmän toimikautta jatkettiin 14.2.2020 saakka. Työryhmän tehtävänä oli arvioida oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain päivittämisen tarve ja valmistella lakiin tarvittavat muutokset. Tavoitteena oli, että Oikeusrekisterikeskuksen oikeudet ja velvollisuudet ilmenevät lainsäädännöstä selkeästi, ja että laissa otetaan huomioon vireillä olevista tietojärjestelmähankkeista aiheutuvat muutostarpeet. Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin määräaikainen erityisasiantuntija Piritta Koivukoski-Kouhia oikeusministeriöstä ja jäseniksi lainsäädäntöneuvos Virpi Korhonen oikeusministeriöstä, erityisasiantuntija Matti Vaattovaara oikeusministeriön AIPA-hanke-toimistosta, erityisasiantuntija Riikka Pirttisalo oikeusministeriön HAIPA-hanketoimistosta, erityisasiantuntija Petteri Jartti Oikeusrekisterikeskuksesta, hallinto-oikeustuomari Elina Tanskanen Hämeenlinnan hallinto-oikeudesta, käräjätuomari Kalle Kallio-koski Varsinais-Suomen käräjäoikeudesta, neuvotteleva virkamies Virpi Jalkanen valtakunnansyyttäjän toimistosta ja johtava julkinen oikeusavustaja Martin Melin Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan oikeusaputoimistosta. Koivukoski-Kouhia toimi samalla työryhmän sihteerinä. Työryhmällä oli työjaos, johon kuuluivat Jartti, Koivukoski-Kouhia, Korhonen, Pirttisalo ja Vaattovaara. Työryhmän kuultavana on ollut erityisasiantuntija Virpi Koivu oikeusministeriön demokratia- ja julkisoikeusosaston EU-oikeus ja tietosuoja -yksiköstä.

Työryhmä ehdottaa, että lain nimeksi muutetaan laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta, koska laissa tarkoitettu järjestelmä ei tosiasiasa ole yleiskielen mukainen tietojärjestelmä, vaan tietoaaineistoja sisältävä kokonaisuus, jota käsitellään tietojärjestelmien avulla. Jos järjestelmän nimi muutetaan, tulee järjestelmän nimi muuttua myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin. Työryhmä ehdottaa myös, että lain määritelmiin lisätään, mitä tietovarannolla ja eri osajärjestelmillä

tarkoitetaan. Sanamuutokset ja määritelmien lisääminen selkeyttäisivät lakia. Tietoi-
neistojen käyttämistä ja luovuttamista koskevissa pykälissä tulisi lain selkeyttämisen
vuoksi käyttää samoja termejä kuin käytetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta an-
netussa laissa. Lisäksi työryhmä ehdottaa, että Oikeusrekisterikeskuksen mahdolli-
suuksia luovuttaa tietoja laajennetaan nykyisestä siten, että kun tietoja luovutetaan
journalistiseen tarkoitukseen, hakuperusteena voisi käyttää myös henkilön nimeä tai
muuta henkilön tunnistetietoa. Lisäksi tiedot tulisi säilyttää rekisterissä kauemmin ja
tietojen poistoajat eri järjestelmissä yhtenäistää, jotta tiedotusvälineet ja tutkijat voisi-
vat saada kootusti tietoja tuomioistuinten käsittelemistä asioista.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa kunnioittavasti ehdotuksensa oikeusmi-
nisteriölle.

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 2020

Piritta Koivukoski-Kouhia

Virpi Jalkanen

Petteri Jartti

Kalle Kalliokoski

Virpi Korhonen

Martin Melin

Riikka Pirttisalo

Elina Tanskanen

Matti Vaattovaara

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain nimike, osa määritelmistä ja tiedon luovuttamistapoja koskevat säännökset julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain säännöksiä vastaaviksi. Lisäksi ehdotetaan, että Oikeusrekisterikeskuksen mahdollisuuksia luovuttaa tietoja laajennetaan nykyisestä, ja että tiedot säilytettäisiin rekisterissä pidempään, jotta tiedotusvälineet ja tutkijat voisivat saada kootusti tietoja tuomioistuinten käsittelemistä asioista.

Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi teknisluonteinen tarkistus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain kohtaan, jossa säädetään oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän tietojen salassapidosta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2020.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä on tullut voimaan vuonna 2010. Lakiin on sittemmin tehty teknistyyppisiä korjauksia ja lain soveltamisalaa koskevaa pykälää on täsmennetty. Oikeusministeriössä vireillä olevien laajojen tietojärjestelmähankkeiden yhteydessä on ilmennyt tarve muuttaa lakia niin, että sääntelyssä otetaan huomioon tietojärjestelmien kehittämisestä sekä oikeushallinnon ja Oikeusrekisterikeskuksen toimintaympäristön muutoksesta aiheutuvat muutostarpeet. Lisäksi Oikeusrekisterikeskuksen toiminnassa on noussut esille tarve muuttaa erityisesti tietojen luovuttamista sekä tietojen poistamista koskevia lain säännöksiä. Erityisesti on tullut ilmi tarve laajentaa Oikeusrekisterikeskuksen mahdollisuuksia luovuttaa diaaritietoja tiedotusvälineille ja tutkijoille.

Oikeusministeriö asetti 13.6.2019 työryhmän toimikaudeksi 13.6.2019–31.12.2019 valmistelemaan ehdotusta oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta (VN/3437/2019). Työryhmän toimikautta jatkettiin 14.2.2020 saakka. Työryhmän tehtävänä oli arvioida oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain päivittämisen tarve ja valmistella lakiin tarvittavat muutokset. Työryhmä on laatinut ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Tietojärjestelmälain soveltamisala ja määritelmät

Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä (jäljempänä tietojärjestelmälaki) on tullut voimaan 1.12.2010. Lakiin on sittemmin tehty teknistyyppisiä korjauksia kuten lisätty viittaukset tietosuojasäännöksiin ja poistettu yleislakien kanssa päällekkäistä sääntelyä rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta ja tietojen korjaamisesta. Lisäksi lain soveltamisalaa koskevaa 1 §:ä on täsmennetty.

Oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä on tarkoitettu lainkäyttöasioiden käsittelyä ja täytäntöönpanoa sekä oikeusministeriön hallinnonalan tutkimus- ja suunnittelutoimintaa varten. Lain tarkoituksena on myös välittää yleisölle tietoja tuomioistuinten käsittelyssä olevista asioista. Lisäksi lain yleisenä tavoitteena on varmistaa henkilötietojen suoja oikeushallinnon valtakunnallisessa tietojärjestelmässä ja siihen liittyvässä tietojen käsittelyssä.

Oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä sisältää erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja sekä rikostuomioita ja rikkomuksia koskevia henkilötietoja, minkä vuoksi tietojärjestelmän tiedot on säädetty viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 28 kohdan (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) nojalla salassa pidettäväksi. Oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän tietosisältö on poikkeuksetta pidettävä salassa riippumatta siitä, aiheuttaako tiedon antaminen vahinkoa tai haittaa. Rekisterinpitäjänä toimivalla Oikeusrekisterikeskuksella ei siten ole toimivaltaa arvioida oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän sisältämien asiakirjojen salassapidon tarvetta tai tiedon antamisesta aiheutuvia seurauksia.

Lain nimikkeessä puhutaan tietojärjestelmästä. Oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä muodostuu kuitenkin useasta teknisesti erillisestä tietojärjestelmästä. Lain nimikkeessä käytetty ilmaisu tietojärjestelmästä ei vastaa yleiskielen merkitystä eikä esimerkiksi 1.1.2020 voimaan tulleen julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, jäljempänä tiedonhallintalaki) määritelmiä. Tiedonhallintalain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kyseisessä laissa tietojärjestelmällä tarkoitetaan tietojenkäsittelylaitteista, ohjelmistoista ja muusta tietojenkäsittelystä koostuvaa kokonaisjärjestelyä. Kyseisen momentin 6 kohdan mukaan tietovarannolla tarkoitetaan puolestaan viranomaisen tehtävien hoidossa tai muussa toiminnassa käytettäviä tietoaineistoja

sisältävää kokonaisuutta, jota käsitellään tietojärjestelmien avulla tai manuaalisesti. Oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä on tiedonhallintalain määritelmien mukainen tietovaranto eikä tietojärjestelmä, jolloin lain nykyinen nimike on harhaanjohtava. Tietojärjestelmälain nimikkeen ja määritelmien olisi hyvä vastata tiedonhallintalain käsitteitä ja yleiskieltä. Jos lain nimikkeestä muutettaisiin tietojärjestelmä tietovarannoksi, tekninen sanamuutos tulisi tehdä kaikkiin pykäliin, joissa tietojärjestelmä mainitaan. Lain nimikkeen muuttamisen seurauksena myös julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 28 kohdassa tietojärjestelmä tulisi korvata tietovarannolla.

Oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä on Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpidossa oleva laaja tietojärjestelmäkokonaisuus, joka muodostaa tietojärjestelmälaissa säädettyyn käyttötarkoitukseen perustuvan rekisterin. Valtakunnallisen tietojärjestelmän osajärjestelmiin tallennetaan vain käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja. Oikeushallinnon valtakunnallisessa tietojärjestelmässä ei kuitenkaan ole kysymys oikeushallinnon viranomaisten yhteisestä rekisteristä, vaikka oikeushallinnon viranomaisen omat rekisterit sisältävät osin samoja henkilötietoja kuin oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä. Tietojen käyttötarkoitus ja käsittelyperuste ratkaisevat yhdessä sen, mihin rekisteriin käsiteltävät henkilötiedot kulloinkin kuuluvat. Kun rekisterinpitäjänä toimiva Oikeusrekisterikeskus käsittelee henkilötietoja tietojärjestelmälaissa säädettyihin tarkoituksiin, sovelletaan käsittelyyn tietojärjestelmälakia. Tietojärjestelmälain soveltamisala on määritelty lain 1 §:ssä. Tietojärjestelmälakia ei sovelleta sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, jonka oikeushallinnon viranomainen suorittaa rekisterinpitäjänä käsitellessään henkilötietoja lakisääteisiä velvoitteita tai muita sille kuuluvia tehtäviä varten. 1 §:n 2 momentissa on informatiivinen viittaus lakeihin, joita sovelletaan oikeushallinnon viranomaisen omiin järjestelmiin. 1 §:n muuttamista koskevien esitöiden (HE 81/2018 vp) mukaan soveltamisalapykälästä tulisi käydä selvästi ilmi, että laki on tarkoitettu koskemaan vain Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämää valtakunnallista tietojärjestelmää, eikä lailla ole vaikutusta oikeushallinnon viranomaisten kuten tuomioistuinten omien asianhallintajärjestelmien käyttöön tai niihin talletettujen tietojen luovuttamiseen. Jotta lain soveltamisala olisi yksiselitteinen, 1 §:n 2 momentin informatiivinen viittaus on syytä säilyttää.

Tietojärjestelmälain 2 §:n 1 momentissa viitataan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin, tietosuoja-asetukseen, tietosuojalakiin sekä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettuun lakiin (jäljempänä rikosasioiden tietosuojalaki). Pykälän 2 momentissa on informatiivinen viittaus osaan oikeushallinnon muita rekisterejä koskevaan sääntelyyn. Informatiivisia viittauksia on myös edellä mainitussa 1 §:n 2 momentissa, 12 § 3 momentissa, 16 §:n 2 momentissa, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:ssä. 12 §:n 3 momentissa viitataan oikeudenkäynnin julkisuuslakeihin, 16 §:n 2 momentissa julkisuuslakiin, 18 §:n 3 momentissa arkistolakiin (831/1994) ja 19 §:ssä rekisteröidyn tarkastusoi-

keutta ja tietojen korjaamista koskeviin säännöksiin. 19 §:n viittaus on osittain päällekkäinen 2 §:n 1 momentin viittausten kanssa. Yleislakeihin ei pääsääntöisesti viitata, jos yleislaista ei poiketa. Laki sisältää pykälämäärään nähden useita informatiivisia viittauksia. Lakia soveltavat ensisijaisesti Oikeusrekisterikeskus ja oikeushallinnon viranomaiset, jolloin tarvetta useille informatiivisille viittauksille ei ole. 2 §:n 1 momentissa oleva viittaus tietosuojasäännöksiin on kuitenkin perusteltua säilyttää, koska se ilmaisee rekisteröidylle, että Oikeusrekisterikeskus soveltaa sekä tietosuoja-asetusta että rikosasioiden tietosuojalakia. Laista tulisi poistaa muut viittaukset yleislakeihin sekä tarpeettomat informatiiviset viittaukset.

Tietojärjestelmälain 3 §:n 2 kohdan mukaan laissa tarkoitetaan *syyttäväviranomaisella* yleisistä syyttäjistä annetussa laissa (199/1997) tarkoitettua yleistä syyttäjää. Yleisistä syyttäjistä annettu laki on kumottu syyttäjälaitoksesta annetulla lailla (439/2011), joka puolestaan on kumottu lailla Syyttäjälaitoksesta (32/2019). Uusimman lakimuutoksen myötä syyttäjälaitoksen organisaatiota muutettiin 1.10.2019 lähtien siten, että Valtakunnansyyttäjänvirastosta ja sen alaisuudessa toimivista syyttäjänvirastoista muodotettiin yksi Syyttäjälaitos-niminen virasto. Tietojärjestelmälaissa ei enää ole tarvetta määritellä syyttäväviranomaista. Lakiin tulisi päivittää syyttäväviranomaisen tilalle Syyttäjälaitos.

Pykälän 3 kohdan mukaan *oikeushallinnon viranomaisella* tarkoitetaan laissa tuomioistuinta, syyttäväviranomaista ja oikeusaputoimistoa. Lain säätämisen jälkeen oikeusaputoimistojen rakenne on muuttunut ja tehtävät laajentuneet. Yleinen edunvalvonta siirtyi 1.10.2016 lukien oikeusapu- ja edunvalvontapiirien edunvalvontatoimistoihin ja 1.1.2019 alkaen talous- ja velkaneuvonta siirtyi kunnilta oikeusaputoimistojen alaisuuteen. Oikeusapu- ja edunvalvontatoimistojen kullakin toiminnalla on oma asianhallintajärjestelmänsä: oikeusavulla Romeo, talous- ja velkaneuvonnalla Venla ja edunvalvonnalla Edvard. Kyseiset kolme järjestelmää ovat valtakunnallisia järjestelmiä, joissa käyttäjien pääsyä järjestelmiin tallennettuihin tietoihin rajoitetaan toimisto- ja käyttäjäkohtaisin käyttöoikeuksin. Järjestelmistä toimitetaan suunnittelu- ja tutkimustoimintaa palvelevia tietoja oikeusapu- ja edunvalvontapiireille sekä oikeusministeriölle. Asianhallintajärjestelmiin tallennetut asiakas- ja asi tiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 23–28 kohtien perusteella. Tietojärjestelmälakia ei kuitenkaan sovelleta edunvalvontatoimistoihin eikä talous- ja velkaneuvontaan. Oikeusaputoimistot toimivat viranomaisena käsitellessään oikeusapuasioita ja tehdessään oikeusapupäätöksiä. Muilta osin oikeusaputoimistojen julkiset oikeusavustajat hoitavat asianajollisia toimeksiantoja yksityishenkilöille. Oikeusaputoimiston talous- ja velkaneuvojat antavat talous- ja velkaneuvontaa yksityishenkilöille. Edunvalvonnan ja talous- ja velkaneuvonnan asianhallintajärjestelmät eivät liity lainkäyttöasioiden käsittelyyn eivätkä täytäntöönpanoon, eikä niitä siltä osin ole tarvetta liittää osaksi valtakunnallista tietojärjestelmää. Valtakunnallinen tietojärjestelmä on kuitenkin tarkoitettu myös oikeusmi-

nisteriön hallinnonalan tutkimus- ja suunnittelutoimintaa varten. Ohjaus- ja tutkimustehtävien hoitamiseksi tietoja tarvitaan myös edunvalvonnan sekä talous- ja velkaneuvonnan järjestelmistä. Edunvalvonnan Edvard-järjestelmän tiedot ovat jo nykyisellään oikeushallinnon viranomaisten käyttämässä raportointiohjelmistossa. Oikeusministeriön tavoitteena on tuoda myös talous- ja velkaneuvonta uuden raportoinnin piiriin. Oikeusapu- ja edunvalvontatoimistot toimittavat tietoaaineistoja raportointi- ja tilastointijärjestelmiin jo nykyisin palvelusopimusten perusteella. Velvollisuudesta tuottaa tietoaaineistoja raportointijärjestelmiin ei ole tarvetta säätää lailla. Tietojärjestelmälaissa oikeushallinnon viranomaisella tulisi tarkoittaa oikeusaputoimistoa vain siltä osin, kuin se käsittelee ja ratkaisee oikeusapulaissa mainittuja asioita.

Laissa käytetään termejä tietojärjestelmä ja osajärjestelmä. Jotta olisi yksiselitteistä, mitä tietoja tai tietojärjestelmiä kulloinkin tarkoitetaan, 3 §:ssä olisi hyvä määritellä myös oikeushallinnon valtakunnallinen tietovaranto, ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmä sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallinen käsittelyjärjestelmä.

2.2 Lain rakenne ja käyttötarkoitus

Tietojärjestelmän rakenteesta säädetään lain 4 §:ssä, jonka mukaan tietojärjestelmä muodostuu ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä, diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä sekä raportointi-, tilasto- ja arkistojärjestelmästä. Oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän osajärjestelmät sisältävät tosiasiallisia viranomaisten tuotantokäytössä olevia tietojärjestelmiä. Säännös järjestelmän rakenteesta ei vastaa kaikilta osin käytössä olevaa järjestelmää eikä tulevien järjestelmien rakennetta. Osajärjestelmät ilmaisevat kuitenkin sen, että tietovarantoon sisältyy tietoja eri käyttötarkoituksia varten.

Diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisia käsittelyjärjestelmään kuuluvia tosiasiallisia tietojärjestelmiä ovat tällä hetkellä rikosasioiden käsittely- ja asianhallintajärjestelmä *Sakari*, tuomioistuinten asiantkäsittelyjärjestelmä *Tuomas*, tuomioistuinten kyseilykäyttöjärjestelmä *Kyösti* sekä hallinto- ja erityistuomioistuinten käytössä oleva *Lotus Notes*. Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään kuuluvia tietojärjestelmiä ovat yleisten tuomioistuinten käytössä oleva Rikostuomiosovellus *RITU*, oikeusapuasioiden sähköinen asianhallintajärjestelmä *Romeo* ja Tuomiorekisteri *Tuore*. Yleisten tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen asian- ja dokumentinhallintajärjestelmä *AIPA* sekä hallinto- ja erityistuomioistuinten toiminnanohjaus- ja dokumentaationhallintajärjestelmä *HAIPA* kuuluvat osaksi ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmää sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallista käsittelyjärjestelmää. Oikeusaputoimistot ovat vuonna 2019 ottaneet käyttöön talous- ja velkaneuvonnan asianhallintaohjelma *Venlan*. Venla-järjestelmää ei käytetä oikeusavun piiriin kuuluvien palkkioiden ja korvausten maksamiseen, eikä

muutoinkaan sellaisten tietojen rekisteröintiin, joita olisi tarkoitus välittää muille viranomaisille tietojärjestelmälaissa tarkoitettulla tavalla, minkä vuoksi se ei ole osa oikeushallinnon valtakunnallista tietojärjestelmää.

Raportointi-, tilasto- ja arkistojärjestelmän muodostaa oikeushallinnon viranomaisten käyttämä *SAP BusinessObjects* -niminen ohjelmisto. Järjestelmä ollaan seuraavien vuosien aikana korvaamassa kokonaan uudella ratkaisulla, jota varten oikeusministeriössä on käynnistetty tietotalouden kehittämisen ja raportoinnin viitearkkitehtuurin toimeenpanohanke (VN/1166/2019). Hankkeessa on päätetty, että nykyinen käytössä oleva ohjelmisto korvataan Power BI -nimisellä raportointi- ja analysointiohjelmistolla. Power BI on tällä hetkellä markkinaoikeudessa pilotoitavana, ja sen käyttöä on seuraavaksi tarkoitus laajentaa koskemaan kaikkia hallinto- ja erityistuomioistuimia. Järjestelmä ei tosiasiallisesti ole arkistointijärjestelmä, vaan raportointi- ja tilastointijärjestelmä. Osajärjestelmän nimestä tulisi poistaa arkistointi. Jos 4 §:stä poistettaisiin arkistointi, tekninen sanamuutos tulisi tehdä kaikkiin pykäliin, joissa arkistointijärjestelmä mainitaan. Lisäksi sana *tilasto* tulisi päivittää *tilastoinniksi* kaikissa pykälissä, joissa se mainitaan.

Lain 6 §:ssä säädetään velvollisuudesta toimittaa tietoja tietojärjestelmään. Säännös mahdollistaa tietojen toimittamisen myös muutoin kuin suoraan järjestelmään tallentamalla tai merkitsemällä. Käytössä olevat tietojärjestelmät eivät vielä mahdollista kaikkien tarvittavien tietojen toimittamista suoraan tietojärjestelmään merkitsemällä. Esimerkkeinä voidaan mainita korkein oikeus, joka toimittaa tekemänsä ratkaisut sähköpostilla tai paperilla sekä hallinto- ja erityistuomioistuimet, jotka myös toimittavat eräitä seuraamusmaksuja koskevia ratkaisuja sähköpostilla tai paperilla. Tavoitteena on kuitenkin siirtyä kokonaan sähköiseen käsittelyyn, joten muiden toimittamistapojen tulisi olla poikkeuksellisia ja niiden tarkoituksenmukaisuutta tulisi pohtia kussakin yksittäistapauksessa. Tarkoituksenmukaisuutta koskevassa harkinnassa ja arvioinnissa tulisi ottaa huomioon taloudelliset vaikutukset. Jos järjestelmän kehittäminen muodostuisi kustannuksiltaan suureksi suhteessa siihen hyötyyn, mitä tietojen merkitsemisellä tietojärjestelmään saataisiin, voitaisiin tietoja edelleen toimittaa muulla tavalla kuin merkitsemällä ne tietojärjestelmään.

Tietojärjestelmälain 7 §:n mukaan Oikeusrekisterikeskus toimii oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjänä. Oikeusministeriö huolehtii puolestaan tietojärjestelmän kehittämisestä ja käyttöpalvelujen järjestämisestä, mutta lain esitöiden (HE 102/2009 vp) mukaan sillä ei ole rekisterinpitäjän asemaa eikä valtuuksia. Tuomioistuinlain (673/2016) 1.1.2020 voimaan tulleen 19 a luvun 2 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan Tuomioistuinviraston tulee huolehtia tuomioistuinten tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä. Vastuu siirtyi oikeusministeriöltä Tuomioistuinvirastolle. Tuomioistuinvirasto huolehtii myös Syyttäjälaitoksen käyttämien tietojärjestel-

mien ylläpidosta ja kehittämisestä, koska ne (Sakari ja AIPA) ovat yhteisiä tuomioistuinten kanssa. Tuomioistuinviraston vastuulla ei kuitenkaan ole valtakunnallisen tietovarannon kehittäminen ja ylläpito, vaan tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen käyttämien tosiasiallisten tietojärjestelmien kehittäminen. Vastaavasti Oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain (625/2012) 1 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan Oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä on huolehtia oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa siten kuin palvelusopimuksissa on sovittu. Kyseiset säännökset eivät koske valtakunnallista tietojärjestelmää, josta säädetään tietojärjestelmälaissa erikseen.

Tietojärjestelmälaissa tietojärjestelmän ylläpitoon liittyvät tehtävät on säädetty eri viranomaisen vastuulle kuin muut tyypillisesti rekisterinpitäjälle kuuluvat tehtävät. Tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa todetaan muun muassa, että jos vähintään kaksi rekisterinpitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot, ne ovat yhteisrekisterinpitäjiä. Tietojärjestelmän ja sen osajärjestelmien käyttötarkoitus on määriteltävä laissa. Oikeusministeriö ja Tuomioistuinvirasto eivät osallistu järjestelmän henkilötietojen käsittelyn määrittämiseen, vaan käsittelyn keinot määrittelee Oikeusrekisterikeskus. Valtakunnallisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjälle kuuluvia vastuita ei myöskään olla siirtämässä oikeusministeriölle eikä Tuomioistuinvirastolle. Oikeushallinnon valtakunnallisessa tietojärjestelmässä ei siten ole kysymys oikeushallinnon viranomaisten yhteisestä rekisteristä, eikä tietojärjestelmä ole yhteisrekisterinpidossa. Tietojärjestelmälaissa henkilötiedoille säädetty poistoajat sekä tietojen käyttöä, luovuttamista ja muuta käsittelyä koskevat rajoitukset koskevat ainoastaan Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpitoon säädettyä oikeushallinnon valtakunnallista tietojärjestelmää.

Tietojärjestelmälain 8 §:ssä säädetään tietojärjestelmän osajärjestelmien käyttötarkoituksista. Pykälässä säädettyissä osajärjestelmissä ei ole kysymys kolmesta erillisestä tietojärjestelmästä, vaan tietojärjestelmän osajärjestelmät sisältävät tosiasiallisia tuotantokäytössä olevia tietojärjestelmiä, joiden käyttötarkoitus ratkaisee, mihin osajärjestelmään tietojärjestelmän tietosisältö kuuluu.

Pykälän 1 momentin mukaan ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmän käyttötarkoituksena on välittää tietoja oikeushallinnon viranomaisten ratkaisuksista niiden täytäntöönpanemiseksi tai merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin tai oikeusavun piiriin kuuluvien palkkioiden ja korvausten maksamiseksi sekä tietojen käyttämiseksi syyttäväviranomaisten toiminnassa. Järjestelmän avulla tuomioistuimet, Syyttäjälaitos ja oikeusaputoimistot toimittavat erityyppisissä asioissa antamiensa ratkaisujen lopputulostiedot tietoja tarvitseville täytäntöönpano- ja muille viranomaisille. Esimerkiksi oikeusapupäätös on järjestelmään talletettava tieto, jonka perusteella tuomioistuin voi tuomita valtiolle tulevan korvauksen. Edelleen tieto tuomitusta korvauksesta välitetään täytäntöönpanoviranomaiselle, joka huolehtii saatavan täytäntöönpanosta.

Pykälän 2 momentin mukaan diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisen käsittelyjärjestelmän käyttötarkoituksena on välittää oikeushallinnon viranomaisille tietoja viireillä olevan asian käsittelyn järjestämiseksi, selvittämiseksi ja ratkaisemiseksi ja valvonta- tai kehittämistehtävän suorittamiseksi sekä yleisölle tietoja tuomioistuinten käsittelyssä olevista asioista. Osajärjestelmään kuuluvista järjestelmistä esimerkiksi rikosdiaari- ja asiankäsittelyjärjestelmä Sakarin käyttötarkoituksena on Syyttäjälaitoksen ja käräjäoikeuksien rikosasioiden käsittely ja asianhallinta. Sakariin tallettavista tiedoista muun muassa asiankäsittelyä koskevia tietoja välitetään niitä tarvitseville viranomaisille.

Tietojärjestelmälain yhtenä tarkoituksena on tehostaa tiedotusvälineiden tiedonsaantia. Pykälän 2 momentissa käyttötarkoitusta on rajattu yleisölle välitettävistä tiedoista tuomioistuinten käsittelyssä oleviin asioihin eikä momentissa mainita jo käsiteltyjä asioita. Koska tietojärjestelmälain yhtenä tarkoituksena on tehostaa tiedotusvälineiden tiedonsaantia ja sitä kautta yleisön tiedonsaantia, tulisi momenttia täsmentää siten, että järjestelmän tarkoituksena on välittää yleisölle tietoja sekä käsittelyssä olevista että käsittelyssä olleista asioista.

Pykälän 3 momentin mukaan raportointi-, tilasto- ja arkistojärjestelmän käyttötarkoituksena on tuottaa tilastoja ja muita tietoaineistoja oikeusoloista oikeusministeriölle ja oikeushallinnon viranomaisille toiminnan suunnittelua ja seuranta varten sekä hallinnonalalla toimivien tutkimus- ja selvitystehtäviä hoitavien yksiköiden käyttöön. Järjestelmän avulla tuotetaan raportti- ja tilastotietoa, joita oikeushallinnon viranomaiset tarvitsevat muun muassa oman toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi käsittelyaikojen kestoon ja käsiteltyjen asioiden määrään liittyvät raportit. Lisäksi oikeusministeriö ja Tuomioistuinvirasto tarvitsevat järjestelmän tietoja oikeushallinnon viranomaisten ohjaustehtäviä varten. Osajärjestelmän käyttötarkoituksiksi ei ole säädetty arkistointia, eikä järjestelmä tosiasiallisestikaan toimi oikeushallinnon viranomaisen ratkaisutietojen tai muunkaan asiakirja-aineiston arkistointipaikkana. Osajärjestelmän nimestä tulisi siten poistaa arkistointi. Vastaava muutos tarvitaan myös 4, 9 ja 13 §:än.

2.3 Tietojen käyttö, luovuttaminen ja poistaminen

Lain 12 §:ssä säädetään oikeushallinnon viranomaisen oikeudesta käyttää toisen oikeushallinnon viranomaisen tallettamia tietoja. Tietojen luovuttamisesta sähköisessä muodossa säädetään puolestaan lain 17 §:ssä. 1.1.2020 voimaan tullut tiedonhallintalain 22 § sisältää yleissäännöksiä tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla

viranomaisten välillä, lain 23 § säännöksiä katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle ja 24 § säännöksiä tietoineistojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla muille kuin viranomaisille. Tietojärjestelmälain 12 §:ssä on kyse tiedonhallintalaissa tarkoitettusta katseluyhteydestä. 17 §:ssä säädetään puolestaan tietojen luovuttamisesta joko teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Tietojärjestelmälain 12 ja 17 §:t sisältävät yhtäältä tiedonhallintalain kanssa päällekkäisiä säännöksiä tietojen luovuttamistavoista viranomaisten välillä. Toisaalta tietojärjestelmälaissa käytetään ilmaisua tekninen käyttöyhteys, kun tiedonhallintalaissa käytetään käsitteitä tekninen rajapinta ja katseluyhteys. Tietojärjestelmälaista tulisi poistaa yleislain kanssa päällekkäiset säännökset. Lisäksi lakiin tulisi päivittää tiedonhallintalakia vastaavat käsitteet.

12 §:n otsikossa puhutaan oikeudesta käyttää toisen oikeushallinnon viranomaisen tallettamia tietoja. Tietojärjestelmälaki koskee oikeushallinnon valtakunnallista tietojärjestelmää, jolloin kyse on oikeudesta käyttää oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja tietoja eikä toisen viranomaisen omaan järjestelmäänsä tallettamia tietoja. Selvyyden vuoksi pykälän otsikkoa tulisi muuttaa siten, että oikeus koskee nimenomaan valtakunnalliseen järjestelmään talletettuja tietoja. Tiedot valtakunnallisesta tietojärjestelmästä poistetaan lain 18 §:n mukaisesti.

12 §:n 1 momentin mukaan oikeushallinnon viranomainen saa salassapitosäännösten estämättä sille annetun teknisen käyttöyhteyden avulla hakea esiin ja käyttää toisen oikeushallinnon viranomaisen ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään tallettamia tietoja, jos 1) viranomaisen on lain mukaan otettava sellaiset tiedot huomioon vireillä olevan asian selvittämisessä ja ratkaisemisessa; 2) tiedot ovat tarpeen asiaa koskevien diaarimerkintöjen tekemiseksi tai muutoin vireillä olevan asian käsittelyn järjestämiseksi; 3) tietoja luovutetaan valtakunnansyyttäjän toimistolle sille säädetyn valvonta- ja kehittämistehtävän suorittamiseksi. Pykälän 3 momentin mukaan tuomioistuimen oikeudesta saada toiselta tuomioistuimelta salassa pidettävä oikeudenkäyntiasiakirja oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi säädetään erikseen. Oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (370/2007) 34 a §:n 1 momentin mukaan tuomioistuin voi luovuttaa toiselle tuomioistuimelle salassa pidettävän oikeudenkäyntiasiakirjan, jota toinen tuomioistuin tarvitsee lainkäytön yhtenäisyyden varmistamiseksi käsiteltävänä olevan asian ratkaisua harkitessaan. Mainitun lain 3 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan oikeudenkäyntiasiakirjalla tarkoitetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 5 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua asiakirjaa, joka on toimitettu tuomioistuimelle tai laadittu tuomioistuimessa oikeudenkäyntiä varten. Vastaavat säännökset hallintotuomioistuinten osalta on oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (381/2007) 9 a ja 7 §:ssä. 9 a § mahdollistaa salassa pidettävän oikeudenkäyntiasiakirjan luovuttamisen toiselle hallintotuomioistuimelle. 7 §:n mukaan oikeudenkäyntiasiakirjalla tarkoitetaan valituskirjelmää tai

muuta vireillepanoasiakirjaa, valituksen kohteena olevaa päätöstä sekä muuta hallintotuomioistuimelle hallintolainkäyttöasiassa toimitettua asiakirjaa. Oikeudenkäyntiasiakirja on myös hallintotuomioistuimen päätös ja muu sen hallintolainkäyttöasiassa laatima asiakirja sekä hallintotuomioistuimen diaari ja vastaava asiakirjarekisteri. Säännösten tarkoituksena on osaltaan edistää yhtenäistä lainkäyttöä.

Tietojärjestelmälain 12 §:n perusteella oikeushallinnon viranomainen saa siten tiedonhallintalain 23 §:ssä tarkoitetun katseluyhteyden toisen viranomaisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallentamiin tietoihin, jos edellytykset tietojen haulle täyttyvät. Pykälä mahdollistaa sekä diaaritietojen että tuomioistuinten ratkaisiasiakirjojen hakemisen. Pykälä ei mahdollista tietojen luovuttamista viranomaiselta toiselle. Edellä mainittu oikeudenkäynnin julkisuuslait sitä vastoin mahdollistavat salassa pidettävien oikeudenkäyntiasiakirjojen luovuttamisen toiselle tuomioistuimelle lainkäytön yhtenäisyyden varmistamiseksi. Salassa pidettävän oikeudenkäyntiasiakirjan luovuttaminen edellyttää erillistä tietopyyntöä, eikä luovuttaminen tällä hetkellä tapahdu teknisen rajapinnan avulla. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 39/2009 täsmentänyt, että tuomioistuimen asiana on varmistua siitä, että oikeus saada salassa pidettävä oikeudenkäyntiasiakirja toiselta tuomioistuimelta ei vaaranna oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Myös lakivaliokunta totesi mietinnössään LaVM 2/2010, että salassa pidettävien oikeudenkäyntiasiakirjojen luovuttamista koskevalla sääntelyllä ei ole tarkoitus puuttua vaatimuksiin oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä.

Tietojärjestelmälain muutostarpeita vuonna 2017 selvittänyt työryhmä arvioi sitä, voiko tuomioistuin nykyisten säännösten perusteella katsoa valtakunnallisesta tietojärjestelmästä teknisen käyttöyhteyden avulla toisen tuomioistuimen päätöksiä oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi. Työryhmä totesi, että silloin kun haku tehdään oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi, tuomioistuimella on 12 §:n 1 momentin 1 kohtaan rinnastuva peruste tietojen hakuun (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 3/2018).

Tuomioistuimissa sekä AIPA- ja HAIPA-hanketoimistoissa on kuitenkin edelleen ollut eriäviä näkemyksiä siitä, missä laajuudessa tietojärjestelmälain 12 § mahdollistaa toisen viranomaisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallentamien diaaritietojen, tuomioiden ja päätösten katsomisen oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi. Tietojärjestelmälain 12 §:ssä säädetään katseluoikeudesta, eikä pykälä oikeuta tietojen luovuttamiseen. Ainoastaan salassa pidettävien asiakirjojen luovuttamisesta lainkäytön yhtenäisyyden varmistamiseksi on säädetty erikseen. Tuomioistuimen tulee kuitenkin huomioida lainkäytön yhtenäisyys riippumatta siitä, onko kyse julkisesta vai salassa pidettävästä asiaryhmästä. Tuomioistuimella voi olla tarve saada tutustua toisten tuomioistuinten ratkaisuihin erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa tiettyjä asioita tulee tuomioistuimen käsittelyyn vain yksittäisiä juttuja tai joissa ei ole muodostunut ylimpien tuomioistuinten oikeuskäytäntöä. Tietyt säännökset myös velvoittavat

tuomioistuimia huomioimaan lainkäytön yhtenäisyyden. Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Yhdenvertaisuus onkin keskeinen tuomioistuinten ratkaisukäytäntöä ohjaava periaate. Yhdenvertaisen kohtelun toteutuminen edellyttää myös alueellista tasapuolisuutta, mikä tarkoittaa esimerkiksi sitä, ettei eri alueellisilla tuomioistuimilla tulisi olla ainakaan merkittävästi toisistaan poikkeavia, pysyviä ratkaisulinjoja. Yksityiskohtaisempia säännöksiä lainkäytön yhtenäisyyden huomioimisesta on esimerkiksi rikoslaissa ja oikeudenkäymiskaassa. Rikoslain 6 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan rangaistusta määrättäessä on otettava huomioon kaikki lain mukaan rangaistuksen määrään ja lajiin vaikuttavat perusteet sekä rangaistuskäytännön yhtenäisyys. Oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 8 a §:ssä taas todetaan, että jos hovioikeudessa asian ratkaisua istunnossa harkittaessa vallitseva mielipide poikkeaa korkeimman oikeuden tai hovioikeuden taikka toisen hovioikeuden omaksumasta oikeusperiaatteesta tai lain tulkinnasta, asia tai sen osa voidaan siirtää käsiteltäväksi vahvennetussa istunnossa tai täysistunnossa. Hovioikeuden tulee siten tuntea myös muiden hovioikeuksien oikeuskäytäntöä.

Hallinto-oikeudessa prosessilain muutokset lisäävät tarvetta perehtyä muiden hallinto-oikeuksien oikeuskäytäntöön. 1.1.2020 voimaan tulleen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 107 §:n mukaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellytetään pääsääntöisesti valituslupaa. Mainitun lain 111 §:n mukaan yksi luvan myöntämisen peruste on, että lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi. Lain esitoissa (HE 29/2018 vp) todetaan, että tarve ratkaisukäytäntöä ohjaavan ennakkopäätöksen saamiseen voi liittyä esimerkiksi oikeuskysymyksiin, joissa hallinto-oikeudet ovat antaneet erisuuntaisia ratkaisuja. Valituslupaa ei kuitenkaan haeta eikä jatkovalitusta tehdä läheskään kaikissa asioissa. Hallinto-oikeudet myös käsittelevät useita asiaryhmiä, joista ei saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Yksittäisen kansalaisen on lähes mahdotonta tietää, minkälaisia ratkaisuja toiset hallinto-oikeudet ovat antaneet samankaltaisissa asioissa. Lisäksi sama asianosainen voi asioida useassa hallinto-oikeudessa muun muassa veroasioissa. Jos hallinto-oikeudella olisi mahdollisuus melko vaivattomasti tutustua toisten hallinto-oikeuksien ratkaisukäytäntöön, olisi myös kansalaisten tasapuolisen kohtelun toteutuminen todennäköisempää. Ratkaisut eivät välttämättä muodostu samanlaisiksi, mutta kaikki lain tulkinnan vaihtoehdot tulevat tällöin paremmin otetuksi huomioon. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun 50 §:n mukaan hallintotuomioistuimella on oikeus pyynnöstä saada maksutta viranomaiselta salassapitosäännösten estämättä kaikki asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat. Vastaavasti hallintotuomioistuimella pitäisi olla mahdollisuus katsoa toisen hallintotuomioistuimen päätösasiakirjoja, jos se on lainkäytön yhtenäisyyden varmistamiseksi tarpeen.

Yhtenäistä lainkäyttöä tulisi lain tasolla edistää yhtenäisesti sekä salassa pidettävissä että julkisissa asioissa. Tuomioistuimilla tulisi jo kansalaisten yhdenvertaisuuden turvaamiseksi olla mahdollisuus myös itse tosiasiallisesti seurata keskitetystä tietovarannosta nykyistä helpommin oikeuskäytännön yhtenäisyyttä muutoinkin kuin muutoksenhaun tai tieteellisten tutkimusten kautta. Silloin kun toisen tuomioistuimen ratkaisukäytäntö on tiedossa, pystyy myös paremmin arvioimaan tarvetta oman ratkaisun julkaisemiselle.

Lainkäytön yhtenäisyyden varmistaminen ei kuitenkaan edellytä katseluyhteyttä kaikkiin oikeudenkäyntiasiakirjoihin vaan ainoastaan päätös- ja ratkaisutietoihin sekä ratkaisiasiakirjoihin eli tuomiolauselmiin, tuomioihin ja päätöksiin. AIPAn ja HAIPAn on tarkoitus tallettaa kaikki oikeudenkäyntiasiakirjat, minkä vuoksi katseluoikeus tulisi rajata tuomioistuinten ratkaisu- ja päätöstietoihin sekä ratkaisu- ja päätössiakirjoihin. Jos yksittäistapauksessa olisi tarve myös muiden oikeudenkäyntiasiakirjojen saamiselle, oikeudenkäyntien julkisuuslait mahdollistavat sen. Muut oikeudenkäyntiasiakirjat kuin päätökset ja tuomiot tulisi rajata katseluyhteyden ulkopuolelle ja oikeudenkäynnin julkisuuslakien sääntely koskisi edelleen salassa pidettävien asiakirjojen luovuttamista. Oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistaminen helpottuisi ja yhdenvertaisuus oikeuskäsittelyissä lisääntyisi, jos tuomioistuimella olisi katseluoikeus toisen tuomioistuimen ratkaisu- ja päätöstietoihin sekä -asiakirjoihin niin julkisissa kuin salassa pidettävissä asiaryhmissä. AIPA ja HAIPA järjestelmiin on mahdollista rakentaa katseluyhteys, joka edellyttää tietojen käyttötarkoituksen selvittämistä. Henkilötietojen suoja varmistettaisiin siten, että katseluoikeus rajattaisiin oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamisen kannalta tarpeellisiin ratkaisiasiakirjoihin, ja että erillissääntely koskisi edelleen salassa pidettävien asiakirjojen luovuttamista. 12 §:ä tulisi täydentää siten, että tuomioistuin voisi katsella valtakunnallisesta tietovarannosta toisen tuomioistuimen tallettamia ratkaisutietoja ja -asiakirjoja salassapitosäännösten estämättä silloin, kun tietojen katselu on tarpeen lainkäytön yhtenäisyyden varmistamiseksi.

12 §:n mukaisella katseluoikeudella on merkitystä myös muun muassa silloin, kun tuomioistuimen tulee lain mukaan käsitellä eri tuomioistuimissa vireillä olevat asiat yhdessä (esimerkiksi laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 11 § ja laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 4 luku) tai määrätä yhteisestä rangaistuksesta (rikoslaki 7 luku). Voimassa oleva laki mahdollistaa tietojen haun kyseisillä perusteilla.

Tietojärjestelmälain yhtenä käyttötarkoituksena on tuottaa tilastoja ja muita tietoaineistoja oikeusoloista oikeusministeriölle ja oikeushallinnon viranomaisille toiminnan suunnittelua ja seuranta varten. Oikeusministeriö ei ole laissa tarkoitettu oikeushallinnon viranomainen eikä laissa ole säädetty oikeusministeriölle oikeutta käyttää valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja tietoja. Myöskään 1.1.2020 toimintansa aloittanut Tuomioistuinvirasto ei ole laissa tarkoitettu oikeushallinnon viranomainen. Tuomiois-

tuinlain 19 a luvun 2 §:n (209/2019) mukaan Tuomioistuinviraston tehtävänä on huolehtia siitä, että tuomioistuimet kykenevät käyttämään tuomiovaltaa laadukkaasti ja että tuomioistuinten hallinto on tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti järjestetty. Näiden tehtävien hoitamiseksi Tuomioistuinvirasto tarvitsee valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettuja raportointi- ja tilastointijärjestelmän tietoja. Jotta lain käyttötarkoitus toteutuisi, lakiin tulisi lisätä oikeusministeriölle ja Tuomioistuinvirastolle oikeus käyttää valtakunnallisen tietovarannon raportointi- ja tilastointijärjestelmään tallennettuja tietoja.

15 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta. Pykälän 2 momentissa käytetään ilmaisua *rikollista tekoa ja rangaistusta*, kun tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa ja tietosuojalain 7 §:ssä käytetään ilmaisua *rikostuomioita ja rikkomuksia*. Tietojärjestelmälain termien olisi hyvä vastata tietosuojasäännöksiä.

Tietojen luovuttamisesta yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella on säädetty lain 16 §:ssä ja tietojen luovuttamisesta sähköisessä muodossa lain 17 §:ssä. Tietojärjestelmälain 16 §:n 1 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus saa sen estämättä, mitä julkisuuslaissa tietojen salassapidosta säädetään, luovuttaa diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä oikeudenkäynnin perustietoja tai muita tuomioistuimen diaaritietoja, jos luovutettavat tiedot tuomioistuimen hallussa ovat oikeudenkäynnin julkisuudesta annettujen säädösten mukaan julkisia; jos tuomioistuin ei ole rajoittanut tiedonsaantia valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä; ja jos hakuperusteena ei käytetä henkilön nimeä tai muuta henkilön tunnistetietoa. Lain esitöiden (HE 102/2009 vp) mukaan 16 §:ssä on pyritty sovittamaan yhteen valtakunnallisista järjestelmistä johtuvaa lisääntyvää riskiä yksityisyyden suojalle sekä toisaalta oikeudenkäynnin julkisuuden periaatetta.

16 §:n 1 momentti mahdollistaa Oikeusrekisterikeskukselle ainoastaan tuomioistuinten diaaritietojen luovuttamisen yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella, mutta ei Syyttäjälaitoksen tai oikeusaputoimistojen. Syyttäjälaitos on toiminut yhtenä valtakunnallisena virastona 1.10.2019 lähtien, jolloin Syyttäjälaitos pystyy hakemaan diaaritiedot keskitetysti vastaavasti kuin Oikeusrekisterikeskus. Sen vuoksi ei ole perusteltua laajentaa Oikeusrekisterikeskuksen oikeutta tietojen luovuttamiseen koskemaan Syyttäjälaitoksen diaaritietoja.

16 §:n 4 momentin mukaan tuomioistuin voi luovuttaa pykälän 1 momentissa tarkoitettuja tietoja Oikeusrekisterikeskuksen päättämällä tavalla. Yleisölle voidaan antaa tietoja myös sallimalla tietojen selailu tuomioistuimen henkilökunnan valvonnassa sen tiloissa olevalla päätteellä. Momentti perustuu siihen, että tietojärjestelmälain valmisteluaiheessa oli tarkoitus rakentaa tuomioistuinten kyselykäyttöjärjestelmä (Kyösti) palvelemaan tiedotusvälineitä koko käräjäoikeusverkostoon. Tiedotusvälineitä palve-

levaa kyselykäyttöjärjestelmää ei kuitenkaan toteutettu suunnitellulla laajuudella. Diaaritietojen selailu erilliseltä päätteeltä tuomioistuimen tiloissa ei myöskään enää vastaa nykyisiä palvelutarpeita ja -mahdollisuuksia.

Oikeusrekisterikeskuksessa sekä AIPA- ja HAIPA-hankkeissa ei ole tunnistettu riskiä, joka voisi johtaa salassa pidettävien diaaritietojen luovuttamiseen. Oikeusrekisterikeskus luovuttaa ainoastaan diaaritietoja, jotka ovat julkisia myös tuomioistuimissa. Riski siitä, että tietoja yhdistämällä saisi salassa pidettäviä tietoja, liittyy esimerkiksi tilanteisiin, joissa tuomioistuin toteuttaa tietojen salassapidon poistamalla asiakirjasta asianosaisen nimen ja muut tunnistetiedot. Riskiä lisää ja pyyntöjen kokonaisuutta rikkoo se, että kaksi eri toimijaa luovuttaa systemaattisesti samoja tietoja. Jos tuomioistuin on esimerkiksi määrännyt asianosaisen nimen salassa pidettäväksi, Oikeusrekisterikeskus ei luovuta asianosaiseen liittyviä muitakaan diaaritietoja. Toimintatavalla varmistetaan se, ettei eri tietolähteistä saatavilla olevien tietojen perusteella voida selvittää salassa pidettävän asianosaisen henkilöllisyyttä.

Lain 17 §:n 2 momentin Oikeusrekisterikeskus voi salassapitosäynnösten estämättä tuottaa ja luovuttaa ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä hovioikeudelle sen pyynnöstä sellaisia tietoaineistoja, joita hovioikeus tarvitsee sille tuomioistuinlain (673/2016) mukaan kuuluvan valvontatehtävän suorittamiseksi. Tiedonhallintalain 22 § sisältää yleissäännökset tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä ja kyseisen lain säännöksen 23 § katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle. 2 momentin säännös koskee tiedonsaantioikeutta oikeushallinnon sisällä, eikä tietojärjestelmälaissa ole enää tarvetta säätää erikseen tietojen sähköisestä luovuttamistavasta viranomaisten välillä, joten säännöksen tulisi sisältyä 12 §:än.

Tietojärjestelmälain 17 §:n 3 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tiedotusvälineille toimituksellisiin tarkoituksiin myös kopiona, sähköisenä tallenteena tai teknisen käyttöyhteyden avulla sellaisia oikeudenkäynnin perustietoja ja muita diaaritietoja diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä, jotka tuomioistuimessa ovat julkisia ja joiden luovuttamista tuomioistuin ei ole rajoittanut. Tietojärjestelmälain 17 §:n 3 momentissa säädetään edelleen, että tietoja voidaan luovuttaa edellä tarkoitetulla tavalla asioista, jotka kuukauden kuluessa tiedon luovuttamishetkestä tulevat suulliseen käsittelyyn tai joissa hallintotuomioistuin järjestää katselumuksen, tai jotka ovat tulleet vireille tiedon antamista edeltäneen kuukauden aikana taikka joiden käsittelyvaiheita tiedotusväline on tietojenvälitysjärjestelmään teke-mällään merkinnällä osoittanut seuraavansa.

Tiedotusvälineet voivat osoittaa tietopyyntönsä joko yksittäiselle tuomioistuimelle tai Oikeusrekisterikeskukselle. Yksittäinen tuomioistuin hakee tiedot omasta asianhallin-

tajärjestelmästä ja Oikeusrekisterikeskus puolestaan oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä. Tietojärjestelmälain esitöiden (HE 102/2009 vp) mukaan tietojen luovuttamisella Oikeusrekisterikeskuksesta tehostetaan tiedotusvälineiden tiedonsaantia, koska diaaritietojen luovuttaminen on mahdollista samalla kertaa diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä. Tiedotusvälineiden edustajien ei siten tarvitse kääntyä erikseen yksittäisten tuomioistuinten puoleen. Luovutettavien diaaritietojen perusteella tiedotusvälineet voivat tarvittaessa pyytää tarkempia tietoja asian ratkaisseelta tuomioistuimelta.

Oikeusrekisterikeskus on luovuttanut elokuusta 2015 alkaen valtakunnallisesti tuomioistuinten diaaritietoja tiedotusvälineille journalistisiin tarkoituksiin. Tietopyyntöjen määrä on kasvanut jatkuvasti. Oikeusrekisterikeskus on vastaanottanut tiedotusvälineiltä tietopyyntöjä vuonna 2016 yhteensä 172 kappaletta, 2017 yhteensä 316 kappaletta, 2018 yhteensä 449 kappaletta ja 2019 yhteensä 470 kappaletta. Tietopyynnöt on lähes poikkeuksetta yksilöity henkilön nimellä sekä henkilön muilla tunnistetiedoilla kuten syntymäajalla ja kotikunnalla. Oikeusrekisterikeskus poimii jokaisen tietopyynnön yhteydessä pyydettyä diaaritiedot raportointi- ja tilastointijärjestelmään diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisen käsittelyjärjestelmän osajärjestelmistä, kuten rikosasioiden tiedot Sakari-järjestelmästä ja siviiliasioiden tiedot Tuomas-järjestelmästä. Nykyinen säännös ei mahdollista sitä, että Oikeusrekisterikeskus hakee tietoja oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä journalistisiin tarkoituksiin henkilön nimellä tai muulla henkilön tunnistetiedolla. Henkilöhakuperustekiello koskee vain valtakunnallista tietojärjestelmää. Tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen rekistereistä ei ole erityissääntelyä, minkä vuoksi tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen asiakirjojen antaminen ratkaistaan julkisuuslain säännöksiin perustuen. Tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen rekistereistä tietojen hakemista nimen perusteella ei ole rajoitettu. Menettely, jolla mahdollistetaan myös henkilön nimeen perustuvien, journalistista tarkoitusta varten tehtyjen tietopyyntöjen keskittäminen Oikeusrekisterikeskukseen, helpottaisi sekä tiedotusvälineiden että tuomioistuinten työtä ja edistäisi lain esitöiden mukaisesti tiedotusvälineiden ja sitä kautta muiden tahojen mahdollisuuksia saada tietoja tuomioistuinten asioista ja ratkaisuista mahdollisimman asianmukaisella tavalla. Nimi tai muu henkilön tunnistetieto tulisi kuitenkin hyväksyä hakuperusteena vain silloin, kun on kyse sananvapauspikkeukseen perustuvasta henkilötietojen käsittelystä. Oikeusrekisterikeskus valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjänä varmistaa, kuuluuko tietopyyntö sananvapauspikkeuksen piiriin. Käytännössä suurin osa journalistisessa tarkoituksessa tehdyistä tietopyynnöistä tulee valtamedian edustajilta. Oikeusrekisterikeskus ei luovuta tietoja 17 § 3 momentin mukaisesti, jos journalistista tarkoitusta ei ole.

17 §:n mukaan tietoja luovutetaan tiedotusvälineille toimituksellisiin tarkoituksiin. Tietosuoja säännöksissä käytetään ilmaisua journalistinen tarkoitus. Tietojärjestelmälaissa tulisi käyttää yleislakien kanssa yhteneviä termejä.

Tietojärjestelmälain 18 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan Oikeusrekisterikeskuksen on poistettava henkilötiedot ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä *vuoden* kuluessa siitä, kun toiselle viranomaiselle välitettävät ilmoitukset rekisterinmerkintöjen tekestämistä varten on toimitettu viranomaiselle, ja ratkaisua tai sen lopputulosta koskevat merkinnät *viiden* vuoden kuluessa siitä, kun asiassa on annettu lainvoimainen ratkaisu. Momentin 2 kohdan mukaan Oikeusrekisterikeskuksen on poistettava henkilötiedot diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä *vuoden* kuluessa siitä, kun asiassa on tehty ratkaisu. Tiedot poistetaan määräaikojen kuluessa tietojärjestelmälaissa tarkoitetuista valtakunnallisista järjestelmistä, mutta tiedot jäävät tuomioistuinten, Syyttäjälaitoksen, oikeusaputoimistojen ja muiden oikeushallinnon viranomaisten omiin järjestelmiin.

Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmän tiedoille on säädetty kaksi toisistaan poikkeavaa poistoaikaa riippuen poistettavista henkilötiedoista. Diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliselle käsittelyjärjestelmälle on säädetty vuoden poistoaika. Lain esitöissä poistoaikoja on perusteltu osajärjestelmien käyttötarkoituksella. Koska säännökset koskevat vain valtakunnallista järjestelmää, niillä ei ole vaikutuksia niiden oikeushallinnon viranomaisten järjestelmiin ja rekisteritietoihin, joita valtakunnalliseen järjestelmään sisältyy. Kun lakia on valmisteltu, mainitut osajärjestelmät ovat olleet toisistaan selvästi erillisiä järjestelmiä. AIPA- ja HAIPA-järjestelmissä sekä diaaritiedot että ratkaisuasikirjat ja niiden välittämistä koskevat tiedot tallennetaan samalle asialle, minkä vuoksi niiden eriaikainen poistaminen ei ole tarkoituksenmukaista. Vastaavalla teknistä toteutusta on käytetty jo vuonna 2013 käyttöönotetussa RITU-järjestelmässä.

Oikeusrekisterikeskus luovuttaa keskitetysti tuomioistuinten ratkaisuasikirjoja ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tutkimustarkoituksiin sekä viranomaisen suunnittelu- ja selvitystyötä varten. Luovuttamista edeltää julkisuuslain 28 §:ssä säädetty kaksijakoinen lupaharkinta, mikä sisältää niin oikeusharkintaa kuin tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Tutkijoilla on usein tarve yli viisi vuotta vanhoille ratkaisuasikirjoille.

Oikeusrekisterikeskuksella on myös ajoittain tarve selvittää ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä yli viisi vuotta vanhoja asioita liittyen tietojen välittämiseen täytäntöönpanoviranomaisille. Oikeusrekisterikeskus selvittää Rikosseuraamuslaitoksen kanssa ajoittain yli viisi vuotta vanhojen asioiden jakeluiden oikeellisuutta koskien selviä tilanteita, joissa Rikosseuraamuslaitoksella on erilainen käsitys jaellun tiedon oikeellisuudesta. Selvitystyötä joudutaan toisinaan tekemään myös Oikeusrekisterikeskuksen sisällä, jos valtakunnallisesta tietojärjestelmästä sakkorekisteriin välitetyt tiedot valtiolle tuomituista korvauksista ja menettämisseuraamuksista ovat virheellisiä.

Tietojärjestelmien tekninen kehitys, tutkijoiden tiedon tarve sekä oikeushallinnon ratkaisuasikirjojen luovuttamisen tehokas keskittäminen ja Oikeusrekisterikeskuksen

ajoittainen selvitystarve huomioiden, viiden vuoden poistoaikaa ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmän tiedoille voidaan pitää liian lyhyenä.

Tietojärjestelmälain yhtenä keskeisenä tarkoituksena on ollut edistää tiedotusvälineiden mahdollisuuksia saada tietoja tuomioistuimien ja syyttäjän käsittelemistä asioista mahdollisimman asianmukaisella tavalla. Diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisen käsittelyjärjestelmän yhtenä käyttötarkoituksena on välittää yleisölle tietoa tuomioistuinten käsittelyssä olevista asioista. Oikeudenkäyntiprosessi alkaen asian vireilletulosta tuomioistuimeen ja päättyen lainvoimaisen tuomion antamiseen saattaa kestää useita vuosia.

Samat asiakirjat ja diaaritiedot kuin edellä mainituissa osajärjestelmissä on Kansallisarkiston päätöksillä 27.5.2019 KA/14255/07.01.01.03.01/2018 (HAIPA) ja 14.5.2019 KA/14902/07.01.01.03.01/2018 (AIPA) määrätty tuomioistuimissa ja Syyttäjälaitoksessa pysyvästi säilytettäväksi yksinomaan digitaalisessa muodossa.

Huomioiden tiedotusvälineiden ja tutkijoiden tiedon tarve sekä tietojen tehokas keskitetty luovuttaminen ja tietojärjestelmien tekninen kehitys suhteessa rekisteröityjen henkilötietojen suojaan, voidaan kymmenen vuoden poistoaikaa pitää sekä ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmässä että diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisessa käsittelyjärjestelmässä perusteltuina. Mikäli tutkija tai tiedotusvälineen edustaja haluaisi tietoja yli kymmenen vuotta vanhoista asioista, hän voisi edelleen kääntyä yksittäisen tuomioistuimen puoleen. Nykyiset poistoajat johtaisivat siihen, että tutkijat ja tiedotusvälineet joutuisivat kääntymään lähes poikkeuksetta yksittäisten tuomioistuinten puoleen.

Rekisteröityjen yksityisyyden suoja huomioiden henkilötietojen poistoaikojen laskemisen tulisi alkaa ratkaisun antopäivästä. Alempien oikeusasteiden ratkaisujen lainvoimaiseksi tulemisessa voi kestää useita vuosia, minkä vuoksi poistoaikojen sitomista ratkaisun lainvoimaiseksi tulopäivään ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on selkeyttää tietojen luovuttamista sekä tietojen poistamista koskevia lain säännöksiä sekä parantaa mahdollisuuksia luovuttaa keskitetysti tietoja journalistiseen tarkoitukseen tuomioistuimissa käsiteltävistä asioista. Ehdotetut säännökset myös selkeyttävät Oikeusrekisterikeskuksen oikeuksia ja velvollisuuksia. Tavoitteena on myös selventää lain soveltamisalaa oikeusaputoimistojen osalta. Lisäksi lakia on tarkoitus selkeyttää poistamalla siitä tarpeettomia viittauksia muihin lakeihin.

Lain nimikkeen sekä 3, 4, 8, 9 ja 12 §:n osalta tavoitteena on selkeyttää ja tarkentaa sääntelyä järjestelmän rakenteesta. 12 §:n muutosehdotuksilla pyritään myös vahvistamaan oikeushallinnon viranomaisten oikeuksia käyttää toisen viranomaisen valtakunnalliseen järjestelmään tallettamia tietoja. 12 ja 17 §:n osalta esityksen tavoitteena on lisäksi varmistaa lainsäädännön yhdenmukaisuus tiedonhallintalain kanssa ja poistaa tiedonhallintalain kanssa päällekkäiset säännökset.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lain nimikettä sekä yhden osajärjestelmän nimeä. Myös tietojen käyttöä ja luovuttamista koskevia termejä ehdotetaan muutettavan siten, että ne vastaavat tiedonhallintalaissa käytettyjä termejä. Oikeusrekisterikeskuksen oikeuttaa luovuttaa tietoja journalistiseen tarkoitukseen ehdotetaan laajennettavan ja tietojen poistoaikoja pidennettävän.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Tietojen luovuttamista ja poistamista koskevilta osilta esityksen ei arvioida edellyttävän merkittäviä muutoksia Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmiin eikä lisäävän tarvetta Oikeusrekisterikeskuksen lisäresursseille. Muilta osin esityksen tarkoituksena on selkeyttää jo voimassa olevaa lakia, eikä sillä tämän vuoksi ole taloudellisia vaikutuksia.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotettu laki tulisi selkeyttämään diaaritietojen luovuttamista oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta. Ehdotetut muutokset mahdollistavat sen, että Oikeusrekisterikeskus voisi luovuttaa keskitetysti enintään kymmenen vuotta vanhoja tuomioistuinten diaaritietoja valtakunnallisesta tietovarannosta. Ehdotettu muutos mahdollistaa myös sen, että Oikeusrekisterikeskus voisi hakea tietoja journalistiseen tarkoitukseen myös henkilön nimellä tai muulla henkilön tunnistetiedolla. Tuomioistuimet voisivat edelleen luovuttaa tietoja omista järjestelmistään. Oikeusrekisterikeskuksen luovuttamismahdollisuuksien laajentamien vähentäisi tuomioistuinten työmäärää, kun tiedotusvälineiden edustajan ei tarvitsisi tiedustella asioita yksittäisistä tuomioistuimista silloin, kun tietopyyntö koskee useissa tuomioistuimissa käsiteltyjä asioita. Oikeudenkäyntiasiakirjoja koskevat tietopyynnot osoitettaisiin edelleen tuomioistuimelle itselleen. Oikeusapupiirien velvollisuudet eri tietojen toimittamiseen selkenisivät.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotetuilla lakimuutoksilla voidaan arvioida olevan vaikutusta tiedotusvälineiden tiedonsaannin tehostamisessa. Tiedotusvälineiden on mahdollista saada samalla kertaa valtakunnallisesta tietovarannosta kaikkien tuomioistuimen diaaritiedot kymmenen vuoden ajalta sen sijaan, että tietoja tarvitsisi tiedustella erikseen jokaisesta tuomioistuimesta. Tiedotusvälineiden tiedonsaannin tehostaminen nopeuttaisi välillisesti myös kansalaisten tiedonsaantia yhteiskunnallisesti merkittävässä asioissa sekä julkisudessa kiinnostusta herättäneissä asioissa. Myös tutkijoiden tiedonsaanti ratkaisiasiakirjoista tehostuisi, jos tietojen poistoaika nostettaisiin viidestä vuodesta kymmenen vuoteen. Rekisteröityjen osalta muutos tarkoittaisi sitä, että samat tiedot olisivat kauemmin saatavilla kahdesta eri rekisteristä; valtakunnallisesta tietovarannosta ja tuomioistuinten omista järjestelmistä. Rekisteröityjen yksityisyyden suojaa parantaisi kuitenkin se, että henkilötietojen poistoaikojen laskeminen alkaisi ratkaisun antopäivästä eikä ratkaisun lainvoimaiseksi tulemisesta.

Tietojärjestelmälain valmisteluvaiheessa oli tarkoitus rakentaa tuomioistuinten kyselykäyttöjärjestelmä (Kyösti) palvelemaan tiedotusvälineitä koko käräjäoikeusverkostoon. Tiedotusvälineitä palvelevaa kyselykäyttöjärjestelmää ei kuitenkaan toteutettu suunnitellussa laajuudessa. Ehdotetut lakimuutokset parantaisivat tiedotusvälineiden tiedonsaantia, joka olisi ollut myös kyselykäyttöjärjestelmän käyttöönoton tarkoitus.

5 Lausuntopalaute

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä

Lain nimike. Nimike ehdotetaan muutettavaksi laiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta. Valtakunnallisessa järjestelmässä ei ole kyse yksittäisestä tietojärjestelmästä, vaan tietovarantokokonaisuudesta. Uusi nimike kuvaisi paremmin sitä, millaisesta rekisteristä ja minkä tietojen käsittelystä laissa säädetään.

1 § Lain soveltamisala. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos, joka liittyy ehdotettavaan lain nimikkeeseen muuttamiseen. Sana *tietojärjestelmä* korvattaisiin sanalla *tietovaranto*. Toisena teknisenä muutoksena *syyttäväviranomaisen* korvattaisiin *Syyttäjälaitoksella*.

2 § Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän 2 momentti sisältää informatiivisen viittauksen osaan oikeushallinnon muita rekisterejä koskevaan sääntelyyn. Momentti kurommittaisiin tarpeettomana.

3 § Määritelmät. Pykälä muutettaisiin kokonaan. Pykälän 1 momentin 1 kohta vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 1 momentin 1 kohtaa. Voimassa olevassa 2 kohdassa oleva määritelmä syyttäväviranomaisesta poistettaisiin tarpeettomana. Uusi 2 kohta vastaisi muutoin voimassa olevaa 3 kohtaa, mutta *syyttäväviranomaisen* korvattaisiin *Syyttäjälaitoksella*, ja oikeushallinnon viranomaisella todettaisiin tarkoitettavan oikeusaputoimistoa vain siltä osin kuin se käsittelee ja ratkaisee oikeusapulaissa mainittuja asioita. Kohtien 3–5 määritelmät olisivat uusia. Momentin 3 kohdassa määriteltäisiin tietovarannolla tarkoitettavan oikeushallinnon valtakunnallista tietovarantoa, joka on Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpidossa oleva tietoaaineistoja sisältävä kokonaisuus. Kokonaisuuden sisältämiä tietoaaineistoja käsitellään oikeushallinnon eri tietojärjestelmissä. Momentin 4 kohdassa määriteltäisiin ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmällä tarkoitettavan oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon useista tietojärjestelmistä koostuvaa osaa, jota käytetään tämän lain 8 §:n 1 momentissa säädettyihin tarkoituksiin. Momentin 5 kohdassa määriteltäisiin diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisella käsittelyjärjestelmällä tarkoitettavan oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon useista tietojärjestelmistä koostuvaa osaa, jota käytetään tämän lain 8 §:n 2 momentissa säädettyihin tarkoituksiin. Uusilla määritelmillä selkeytettäisiin sääntelyä tietovarannon rakenteesta.

2 luku Luvun otsikosta muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto*.

4 § Tietovarannon yleinen rakenne. Pykälän otsikosta ja pykälästä muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto*. Kyse on teknisestä termimuutoksesta. Lisäksi raportointi-, tilasto ja arkistojärjestelmän nimestä poistettaisiin sana *arkisto*, koska järjestelmä ei tosiasiassa ole arkistointijärjestelmä. Sana *tilasto* muutettaisiin sanaksi *tilastointi*, koska kyse on tilastointijärjestelmästä.

5 § Velvollisuus liittyä tietovarantoon. Pykälän otsikosta ja pykälästä muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto*. Kyse on teknisestä termimuutoksesta.

6 § Velvollisuus toimittaa tietoja tietovarantoon. Pykälän otsikosta sekä pykälän 1–3 momenteista muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto*. Pykälän 2 momentista korvattaisiin *syyttäjä Syyttäjälaitoksella*. Kyse on teknisistä termimuutoksista. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että tuomioistuिन voisi toimittaa tiedot Oikeusrekisterikeskukselle tietovarantoon merkitsemistä varten tai tietojen välittämiseksi toiselle viranomaiselle muulla tavalla kuin suoraan tietojärjestelmään merkitsemällä, jos ratkaisun tai tietojen tallettaminen suoraan tietovarantoon ei olisi teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin vastaavasti siten, että Syyttäjälaitos ja oikeusaputoimisto voisivat toimittaa tiedot Oikeusrekisterikeskukselle tietojärjestelmään merkitsemistä varten muulla tavalla kuin suoraan tietojärjestelmään merkitsemällä, jos ratkaisun tai tietojen tallettaminen suoraan tietovarantoon ei olisi teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista.

7 § Tietovarannon ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvät vastuut. Pykälän otsikosta sekä pykälän 1–3 momenteista muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto*. Kyse on teknisestä termimuutoksesta.

8 § Tietovarannon käyttötarkoitus. Pykälän otsikosta muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto* ja 1 momentissa *syyttäväviranomainen Syyttäjälaitokseksi*. Kyse on teknisistä termimuutoksista. Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin siten, että diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisen käsittelyjärjestelmän käyttötarkoituksena olisi välittää yleisölle tietoja sekä tuomioistuinten käsittelyssä olevista että käsittelyssä olleista asioista. Pykälän 3 momenttia täydennettäisiin puolestaan oikeuslaitoksen organisaatiomuutosten takia siten, että raportointi- ja tilastointijärjestelmän käyttötarkoituksena olisi tuottaa tilastoja myös Tuomioistuinvirastolle ja Syyttäjälaitokselle. Lisäksi 3 momentista poistettaisiin järjestelmän nimestä *arkisto* ja *tilasto* korvattaisiin *tilastoinnilla*.

9 § Tietovarantoon talletettavat tiedot. Pykälän otsikosta ja 4 momentista muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto*. Kyse on teknisestä termimuutoksesta. Pykälän 3 momentista poistettaisiin raportointi-, tilasto ja arkistojärjestelmän nimestä sana *arkisto* ja korvattaisiin *tilasto* sanalla *tilastointi*. Myös 3 momentin muutokset olisivat teknisiä ja ne liittyisivät 4 ja 8 §:n muutoksiin. Lisäksi 3 momentissa *syyttäjäviranomainen* muutettaisiin *Syyttäjälaitokseksi*.

10 § Tietovarantoon talletettavat henkilötiedot. Pykälän otsikosta ja 1 momentista muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto*. Kyse on teknisestä termimuutoksesta.

11 § Tietoja tallettaneen viranomaisen oikeus käyttää tallettamiaan tietoja. Pykälästä muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto*. Kyse on teknisestä termimuutoksesta.

12 § Oikeus hakea esiin ja käyttää tietovarantoon talletettuja tietoja. Pykälän otsikoksi muutettaisiin oikeus hakea esiin ja käyttää tietovarantoon talletettuja tietoja. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin ilmaisu *sille annetun teknisen käyttöyhteyden avulla*, koska tietojen sähköisestä luovutustavasta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla säädetään tiedonhallintalaissa. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos korvaamalla *valtakunnansyyttäjän toimisto Syyttäjälaitoksella*. Lisäksi 3 kohdan kirjoitusasu muutettaisiin vastaamaan pykälän muita säännöksiä siten, että Syyttäjälaitoksella olisi oikeus hakea ja käyttää tietoja. Momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta, jonka mukaan tuomioistuimien saisi salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää toisen tuomioistuimen ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tallettamia ratkaisu- tai päätösasiakirjoja tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään tallettamia ratkaisu- ja päätöstietoja, jos se olisi tarpeen oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi. Voimassa olevan 3 momentin viittaussäännös siirrettäisiin 2 momentiksi. 3 momenttiin siirrettäisiin nykyisin lain 17 §:n 2 momentissa oleva säännös, jonka mukaan Oikeusrekisterikeskus voi salassapitosäännösten estämättä tuottaa ja luovuttaa ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä hovioikeudelle sen pyynnöstä sellaisia tietoaineistoja, joita hovioikeus tarvitsee sille tuomioistuinlain (673/2016) mukaan kuuluvan valvontatehtävän suorittamiseksi. Säännöksen kirjoitusasu muutettaisiin vastaamaan pykälän muita säännöksiä siten, että hovioikeudella olisi oikeus hakea ja käyttää tietovarannon tietoja. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, johon siirrettäisiin voimassa olevan 2 momentin säännös korkeimpien oikeuksien ja valtakunnansyyttäjän toimiston oikeudesta käyttää raportointi- ja tilastointijärjestelmän tietoja. Samalla *valtakunnansyyttäjän toimisto* muutettaisiin *Syyttäjälaitokseksi*. Pykälään lisättäisiin myös uusi 5 ja 6 momentti, joissa säädetäisiin oikeusministeriön ja Tuomioistuinviraston oikeudesta käyttää valtakunnalli-

sen tietovarannon raportointi- ja tilastointijärjestelmään talletettuja tietoja. Oikeusministeriö ja Tuomioistuinvirasto eivät tallenna tietoja raportointijärjestelmään, mutta ne tarvitsevat tietojen käyttöoikeuden, jotta lain käyttötarkoitus voisi toteutua.

13 § Oikeusrekisterikeskuksen oikeus raportointi- ja tilastointijärjestelmään siirrettyjen tietojen käyttöön. Pykälän otsikosta ja pykälästä poistettaisiin raportointi-, tilasto ja arkistojärjestelmän nimestä sana *arkisto* ja *tilasto* korvattaisiin *tilastoinnilla*. Muutokset ovat teknisiä ja ne liittyisivät 4, 8 ja 9 §:n muutoksiin.

14 § Tietojen luovuttamisesta päättäminen. Pykälän 1 momentista muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto* ja 2 momentissa *syyttäväviranomaisen* korvattaisiin *Syyttäjälaitoksella*. Kyse on teknisistä termimuutoksista.

15 § Tietojen luovuttaminen. Pykälän 2 momentista muutettaisiin ilmaisu *rikollista tekoa ja rangaistusta* tietosuoja-asetuksen 10 artiklan ja tietosuojalain 7 §:n mukaiseksi ilmaisuksi *rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin*. Pykälän 3 momentista muutettaisiin sana *tietojärjestelmä* sanaksi *tietovaranto*. Kyse on teknisistä termimuutoksista.

16 § Tietojen luovuttaminen yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella. Pykälä muutettaisiin kokonaan. 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan pykälän 1 momenttia muuten, mutta sana *tietojärjestelmä* muutettaisiin sanaksi *tietovaranto*. Kyse on teknisestä termimuutoksesta. Uuteen pykälään ei tulisi voimassa olevan pykälän 2 ja 4 momenttien nykyisin tarpeettomia säännöksiä. Voimassa olevan pykälän 2 momentissa on informatiivinen viittaus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:än. Pykälän 4 momentissa tarkoitettua tuomioistuinten kyselykäyttöjärjestelmää ei ole toteutettu suunnitellulla tavalla, eikä diaaritietojen selailu erilliseltä päätteeltä tuomioistuimen tiloissa enää vastaa nykyisiä palvelutarpeita ja -mahdollisuuksia. Pykälän 2 momenttiin tulisi voimassa olevan 3 momentin säännös tuomioistuinten oikeudesta rajoittaa tietojen luovuttamista valtakunnallisesta tietovarannosta. Pykälän 3 momenttiin tulisi säännös tietojen luovuttamisesta journalistiseen tarkoitukseen. Pykälän 3 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 17 §:n 3 momenttia muuten, mutta ilmaisu *tiedotusvälineille toimituksellisiin tarkoituksiin* vaihdettaisiin tietosuojasäännöksiä vastaavaksi *journalistiseksi tarkoitukseksi*. Myös ilmaisu *kopioina, sähköisenä tallenteena tai teknisen käyttöyhteyden avulla* muutettaisiin ilmaisuksi *sähköisessä muodossa*. Lisäksi säännöstä muutettaisiin siten, että tietojen hakuperusteena voisi käyttää myös henkilön nimeä tai muuta henkilön tunnistetietoa silloin, kun tietoja luovutettaisiin journalistisiin tarkoituksiin. Säännöksestä poistettaisiin myös erilliset aikarajoitukset.

17 § Tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa. Pykälää muutettaisiin kokonaan. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan pykälän 1 momenttia muuten, mutta

sana *tietojärjestelmä* korvattaisiin sanalla *tietovaranto* ja ilmaisu *tekninen käyttöyhteys* poistettaisiin, koska tietojen sähköisestä luovutustavasta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla säädetään tiedonhallintalaissa. Kyse olisi teknisistä muutoksista. Voimassa olevan lain 2 momentin säännös siirrettäisiin 12 §:n 3 momentiksi ja 3 momentin säännös edellä 16 §:ssä esitetyin muutoksin 16 §:n 3 momentiksi.

18 § Tietojen poistaminen. Pykälä ehdotetaan kokonaan muutettavaksi. Uusi pykälä vastaisi sisällöltään pääosin voimassa olevaa 1 momenttia. Tietojen poistajat eri järjestelmistä kuitenkin yhtenäistettäisiin ja poistoaikaa pidennettäisiin. Voimassa olevan lain vuoden ja viiden vuoden poistajat korvattaisiin kaikissa osajärjestelmissä kymmenen vuoden poistajalla. Poistoaikojen laskeminen alkaisi kuitenkin aina ratkaisun antamisesta eikä ratkaisun lainvoimaiseksi tulemisesta. Voimassa olevan 3 momentin informatiivista viittausta ei tulisi uuteen pykälään.

19 § Tarkastusoikeuden toteuttaminen ja tietojen korjaaminen. Pykälä kumottaisiin tarpeettomana. Pykälä sisältää 2 §:n 1 momentin kanssa päällekkäisen viittauksen.

19 a § Viittaus rikoslakiin. Pykälän otsikoksi muutettaisiin Viittaus rikoslakiin.

Lain voimaantulosäännöksen yhteydessä säädettäisiin, että muualla laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella oikeushallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmään tarkoitettaisiin lain voimaan tultua viittausta oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon.

6.2 Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

24 § Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat. Pykälän 1 momentin 28 kohdassa korvattaisiin ilmaisu *oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä* ilmaisulla *oikeushallinnon valtakunnallinen tietovaranto*. Kyse on teknisestä muutoksesta, joka olisi tarpeen oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain nimikkeen muuttuessa.

7 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2020 tai mahdollisimman pian sen jälkeen.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

1.

Laki

oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain (372/2010) 2 §:n 2 momentti ja 19 §, sellaisena kuin niistä on 19 § laissa 1057/2018, sekä

muutetaan lain nimike, 1 §, 2 §:n 1 momentti, 3 §, luvun 2 otsikko, 4–7 §, luvun 3 otsikko, 8–10, 12–18 ja 19 a §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 1262/2018, 2 §:n 1 momentti ja 19 a § laissa 1057/2018, 7 §:n ruotsinkielinen sanamuoto sekä 10 ja 18 § osaksi laissa 1057/2018, 12 § osaksi laissa 35/2019 ja 17 § laissa 694/2016, seuraavasti:

Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta 14.5.2010/372

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään lainkäyttöasioiden käsittelyä ja täytäntöönpanoa sekä oikeusministeriön hallinnonalan tutkimus- ja suunnittelutoimintaa palvelevasta valtakunnallisesta tietovarannosta, siihen tallettavista tiedoista, talletettujen tietojen luovuttamisesta ja muusta käsittelystä sekä tuomioistuinten, Syyttäjälaitoksen ja oikeusaputoimistojen velvollisuudesta liittyä tietovarantoon ja toimittaa siihen tietoja.

Oikeushallinnon viranomaiselle tehdyn tai sille siirretyn tiedonsaantipyynnön käsittelystä ja ratkaisusta, joka koskee kyseisessä viranomaisessa vireillä olevaan tai olleeseen asiaan kuuluvia asiakirjoja taikka tiedonsaantia tällaisista asioista pidetystä viranomaisen diaarista tai muusta asiarekisteristä, säädetään erikseen.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, tietojen luovuttamisesta oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta ja siihen talletettujen tietojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) sekä henkilötietojen käsittelystä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, jäljempänä tietosuoja-asetus, tietosuojalaissa (1050/2018) sekä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018).

3 § *Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) tuomioistuimella yleistä tuomioistuinta, yleistä hallintotuomioistuinta ja erityistuomioistuinta;
- 2) oikeushallinnon viranomaisella tuomioistuinta, Syyttäjälaitosta ja oikeusaputoimistoa silloin, kun se käsittelee ja ratkaisee oikeusapulaissa (257/2002) mainittuja asioita;
- 3) tietovarannolla oikeushallinnon valtakunnallista tietovarantoa, joka on Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpidossa oleva tietoaaineistoja sisältävä kokonaisuus;
- 4) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmällä oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon useista tietojärjestelmistä koostuvaa osaa, jota käytetään tämän lain 8 §:n 1 momentissa säädettyihin tarkoituksiin;
- 5) diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisella käsittelyjärjestelmällä oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon useista tietojärjestelmistä koostuvaa osaa, jota käytetään tämän lain 8 §:n 2 momentissa säädettyihin tarkoituksiin.

2 luku **Tietovarannon rakenne ja ylläpito**

4 § *Tietovarannon yleinen rakenne*

Oikeushallinnon valtakunnallinen tietovaranto muodostuu ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä, diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä sekä raportointi- ja tilastointijärjestelmästä.

5 § *Velvollisuus liittyä tietovarantoon*

Oikeushallinnon viranomaisella on velvollisuus liittyä oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon sekä välittää sen kautta ilmoituksia ja tietoja muille viranomaisille siten kuin tässä tai muussa laissa tai niiden nojalla säädetään.

6 § *Velvollisuus toimittaa tietoja tietovarantoon*

Tuomioistuimen on salassapitosäännösten estämättä talletettava tekemänsä ratkaisu tai tiedot sen lopputuloksesta oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään sekä tehtävä siihen ratkaisemastaan asiasta ne merkinnot, jotka ovat välttämättömiä sille laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Edellä tarkoitettut tiedot voidaan toimittaa Oikeusrekisterikeskukselle muulla tavalla tietovarantoon merkitsemistä varten tai tietojen välittämiseksi toiselle viranomaiselle, jos ratkaisun tai tietojen tallettaminen suoraan tietovarantoon ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista.

Syyttäjälaitoksen ja oikeusaputoimiston on salassapitosäännösten estämättä talletettava tekemänsä ratkaisu tai sitä koskevat tiedot ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. Edellä tarkoitettut tiedot voidaan toimittaa Oikeusrekisterikeskukselle muulla tavalla tietovarantoon merkitsemistä varten, jos ratkaisun tai tietojen tallettaminen suoraan tietovarantoon ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista.

Oikeusministeriön asetuksella säädetään:

- 1) tavasta, jolla tiedot toimitetaan tietovarantoon;
- 2) ajankohdista, jolloin tietovarantoon on tehtävä merkinnät tai tiedot muutoin toimitettava;
- 3) merkintöjen muodosta tai tietojen toimittamisessa käytettävistä lomakkeista;
- 4) merkintöjen tekemiseksi noudatettavista muista teknisistä yksityiskohdista.

7 §

Tietovarannon ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvät vastuut

Oikeusrekisterikeskus toimii oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjänä.

Oikeusministeriö huolehtii oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon kehittämisestä ja käyttöpalvelujen järjestämisestä.

Oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon tietoja tallettanut viranomainen on velvollinen huolehtimaan siitä, että:

- 1) sen tallettamat tiedot vastaavat viranomaisen ratkaisuja ja sen omiin rekistereihin tekemiä merkintöjä;
- 2) oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon on tehty tarpeelliset merkinnät tietojen oikeaksi välittämiseksi; ja
- 3) merkinnät on tehty rekisterinpitäjän asettamien teknisten vaatimusten mukaisesti.

3 luku

Tietovarannon käyttötarkoitus ja tietosisältö

8 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmän käyttötarkoituksena on välittää tietoja oikeushallinnon viranomaisten ratkaisuista niiden täytäntöön panemiseksi tai merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin tai oikeusavun piiriin kuuluvien palkkioiden ja korvauksen maksamiseksi sekä tietojen käyttämiseksi Syyttäjälaitoksen toiminnassa.

Diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisen käsittelyjärjestelmän käyttötarkoituksena on välittää oikeushallinnon viranomaisille tietoja vireillä olevan asian käsittelyn järjestämiseksi, selvittämiseksi ja ratkaisemiseksi ja valvonta- tai kehittämistehtävän suorittamiseksi sekä yleisölle tietoja tuomioistuinten käsittelyssä olevista ja olleista asioista.

Raportointi- ja tilastointijärjestelmän käyttötarkoituksena on tuottaa tilastoja ja muita tietoaaineistoja oikeusoloista oikeusministeriölle, Tuomioistuinvirastolle, Syyttäjälaitokselle ja oikeushallinnon viranomaisille toiminnan suunnittelua ja seuranta varten sekä hallinnonalalla toimivien tutkimus- ja selvitystehtäviä hoitavien yksiköiden käyttöön.

9 §

Tietovarantoon talletettavat tiedot

Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään saa tallettaa oikeushallinnon viranomaisen ratkaisun tai tiedot sen lopputuloksesta sekä mainittujen viranomaisten ilmoittamia tai järjestelmään tallettamia tietoja laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toteuttamiseksi.

Diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään saa tallettaa tietoja oikeushallinnon viranomaisissa vireillä olevista asioista, niiden käsittelystä ja tehdyistä ratkaisuista.

Raportointi- ja tilastointijärjestelmään saa tallettaa tietoja tuomioistuinten, Syyttäjälaitoksen, ulosottoviranomaisten ja Rikosseuraamuslaitoksen sekä oikeushallinnon muiden virastojen ja viranomaisten asianhallintajärjestelmistä ja tietoja muista niiden käsit-

telemistä asioista ja asian käsittelystä samoin kuin niitä tietoja, jotka on poistettu ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä, sekä tietoja Oikeusrekisterikeskuksen muista lain nojalla ylläpitämistä rekistereistä.

Tietovarantoon saa tallettaa oikeushallinnon viranomaisen käsittelemästä asiasta asiaa käsitelleen viranomaisen nimi, asian ja ratkaisun tunnistetiedot, viranomaisen ratkaisu tai tiedot sen lopputuloksesta, tiedot ratkaisun lainvoimaisuudesta ja tietojen välittämiseksi tarpeelliset tiedot.

10 §

Tietovarantoon talletettavat henkilötiedot

Asianosaisesta luonnollisesta henkilöstä saa tietovarantoon perustietoina tallettaa henkilön nimen, henkilötunnuksen tai, jos sitä ei ole käytettävissä, tiedot syntymäajasta ja -paikasta, tiedot osoitteesta ja puhelinnumerosta tai muista yhteystiedoista sekä muut tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot. Muusta asiaan osallisesta saa tallettaa ne tiedot, jotka ovat tarpeen tietovarannon käyttötarkoituksen kannalta.

Asiaan osallisesta luonnollisesta henkilöstä saa ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tallettaa vain sellaisia tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, jotka on talletettava tuomioistuimen diaari- tai muuhun asiakirjarekisteriin tai jotka ilmenevät oikeushallinnon viranomaisen ratkaisusta ja jotka ovat tarpeellisia tuomion täytäntöön panemiseksi, merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin tai muiden oikeushallinnon viranomaisten laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

12 §

Oikeus hakea esiin ja käyttää tietovarantoon talletettuja tietoja

Oikeushallinnon viranomainen saa salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää toisen oikeushallinnon viranomaisen ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään tallettamia tietoja, jos:

- 1) viranomaisen on lain mukaan otettava sellaiset tiedot huomioon vireillä olevan asian selvittämisessä ja ratkaisemisessa;
- 2) tiedot ovat tarpeen asiaa koskevien diaarimerkintöjen tekemiseksi tai muutoin vireillä olevan asian käsittelyn järjestämiseksi;
- 3) tietoja hakee ja käyttää Syyttäjälaitos sille säädetyn valvonta- ja kehittämistehtävän suorittamiseksi;
- 4) tietojen hakija on tuomioistuin, haettavat tiedot ovat toisen tuomioistuimen tallettamia, tiedot sisältyvät ratkaisutietoihin tai ratkaisuasikirjoihin ja tiedot ovat tarpeen oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi.

Tuomioistuimen oikeudesta saada toiselta tuomioistuimelta salassa pidettävä oikeudenkäyntiasiakirja oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi säädetään erikseen.

Hovioikeus saa salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään talletettuja sellaisia tietoja, joita hovioikeus tarvitsee sille tuomioistuinlain (673/2016) mukaan kuuluvan valvontatehtävän suorittamiseksi.

Korkein oikeus, korkein hallinto-oikeus sekä Syyttäjälaitos saavat salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää tuomioistuin- ja syyttäjätöiminnan suunnittelua ja seurantaan varten tietoja, jotka syyttäjät tai tuomioistuimet ovat tallettaneet raportointi- ja tilastointijärjestelmään.

Oikeusministeriö saa salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää toiminnan suunnittelua ja seurantaan varten raportointi- ja tilastointijärjestelmään talletettuja tietoja.

Tuomioistuinvirasto saa salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää tuomioistuintoiminnan suunnittelua ja seurantaan varten tietoja, jotka tuomioistuimet ovat tallettaneet raportointi- ja tilastointijärjestelmään.

13 §

Oikeusrekisterikeskuksen oikeus raportointi- ja tilastointijärjestelmään siirrettyjen tietojen käyttöön

Oikeusrekisterikeskus saa salassapitosäännösten estämättä käyttää ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä poistettuja ja raportointi- ja tilastointijärjestelmään siirrettyjä sellaisia tietoja, jotka yksittäistapauksessa ovat tarpeen välitettävien tai rekisteröitävien tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi tai Oikeusrekisterikeskuksen tehtäväksi säädetyn asian ratkaisemiseksi, jos tällaisten tietojen käyttämisestä ratkaisun perusteena säädetään laissa.

14 §

Tietojen luovuttamisesta päättäminen

Oikeusrekisterikeskus päättää tietojen luovuttamisesta oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta.

Oikeusrekisterikeskus voi siirtää asianomaiselle viranomaiselle käsiteltäväksi tiedonsaantipyynnön, joka koskee tietyssä oikeusaputoimistossa, Syyttäjälaitoksessa tai tuomioistuimessa vireillä olutta tai käsiteltyä asiaa taikka merkintöjä, joiden julkisuutta tuomioistuin on rajoittanut 16 §:n 2 momentin nojalla.

15 §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, Oikeusrekisterikeskus saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä luottotietotoiminnan harjoittajalle, luotto- ja vakuutuslaitoksille ja muille, jotka tarvitsevat tietoja luoton myöntämistä ja valvontaa varten, luottotietoina käytettäviksi sellaiset tiedot maksun laiminlyönnistä, jotka lain mukaan saadaan tallettaa luottotietorekisteriin.

Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään ja diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään talletettuja rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa luovuttaa henkilöä koskevaa päätöksentekoa tai arviointia varten vain, jos tiedon pyytäjällä on oikeus saada tällaisia tietoja rikosrekisteristä, jollei laissa erikseen nimenomaisesti toisin säädetä.

Oikeusrekisterikeskus voi salassapitosäännösten estämättä tuottaa oikeushallinnon tietovarannosta tietoaineistoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 21 §:ssä säädetään.

16 §

Tietojen luovuttaminen yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella

Oikeusrekisterikeskus saa sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 28 kohdassa tietojen salassapidosta säädetään, luovuttaa diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä oikeudenkäynnin perustietoja tai muita tuomioistuimen diaaritietoja, jos:

1) luovutettavat tiedot tuomioistuimen hallussa ovat oikeudenkäynnin julkisuudesta annettujen säädösten mukaan julkisia;

2) tuomioistuin ei ole 2 momentin mukaisesti rajoittanut tiedonsaantia valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä; ja

3) hakuperusteena ei käytetä henkilön nimeä tai muuta henkilön tunnistetietoa.

Hallintotuomioistuin voi rajoittaa tiedon antamista yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä siihen merkitsemästään asianosaisesta tai muusta asiaan osallisesta. Yleinen tuomioistuin voi vastaavasti rajoittaa tiedon antamista merkitsemästään turvapaikanhakijasta tai asianomistajasta rikosasiassa.

Oikeusrekisterikeskus voi tämän pykälän 1 momentin 3 kohdan estämättä luovuttaa journalistisiin tarkoituksiin sellaisia oikeudenkäynnin perustietoja ja muita diaaritietoja diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä, jotka tuomioistuimessa ovat julkisia ja joiden luovuttamista tuomioistuin ei ole rajoittanut tämän pykälän 2 momentin nojalla. Tiedot voidaan luovuttaa myös sähköisessä muodossa.

17 §

Tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa

Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tietoja sähköisessä muodossa oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta:

1) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä viranomaiselle oikeushallinnon viranomaisen ratkaisun täytäntöön panemiseksi tai merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin;

2) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle oikeushallinnon viranomaisiin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa varten taikka valvontatoiminnan suunnittelemiseksi tai vireillä olevan asian käsittelemiseksi;

3) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa niille, jotka säännönmukaisesti tarvitsevat tietoja luoton myöntämistä ja valvontaa varten tai jotka harjoittavat luottotietotoimintaa.

18 §

Tietojen poistaminen

Oikeusrekisterikeskuksen on poistettava henkilötiedot ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun asia on ratkaistu.

19 a §

Viittaus rikoslakiin

Rangaistus tietosuojarikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 38 luvun 9 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Mualla laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella oikeushallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmään tarkoitetaan tämän lain voimaan tultua viittausta oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon.

2.

Laki

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 28 kohta, sellaisena kuin se on laissa 91/2015, seuraavasti:

24 §

Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

28) hallintoviranomaisen asiakirjat ja rekisterit, jotka sisältävät tietoja tuomitusta taikka vangitusta tai muutoin vapautensa menettäneestä henkilöstä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna asianomaisen tulevaa toimeentuloa, yhteiskuntaan sopeutumista tai turvallisuutta, ja jos tiedon antamiseen on perusteltu syy; salassa pidettäviä ovat myös rikosrekisteriin, sakkorekisteriin, oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon sekä eläintenpitokieltorekisteriin talletetut tiedot, todistajansuojeluohjelmia koskevaan rekisteriin tallennetut tiedot ja muut todistajansuojeluohjelmaa koskevat tiedot samoin kuin Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin tutkimus- ja seurantatarkoituksia varten keräämät tiedot;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

RINNAKKAISTEKSTIT

1.

Laki

oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain

(372/2010) 2 § 2 momentti ja 19 §, sellaisena kuin niistä on 19 § laissa 1057/2018, sekä

muutetaan lain nimike, 1 §, 2 §:n 1 momentti, 3 §, luvun 2 otsikko, 4–7 §, luvun 3 otsikko, 8–10, 12–18 ja 19 a §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 1262/2018, 2 §:n 1 momentti ja 19 a § laissa 1057/2018, 7 §:n ruotsinkielinen sanamuoto sekä 10 ja 18 § osaksi laissa 1057/2018, 12 § osaksi laissa 35/2019 ja 17 § laissa 694/2016, seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä	Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta
<p>1 §</p> <p><i>Lain soveltamisala</i></p> <p>Tässä laissa säädetään lainkäyttöasioiden käsittelyä ja täytäntöönpanoa sekä oikeusministeriön hallinnonalan tutkimus- ja suunnittelutoimintaa palvelevasta valtakunnallisesta tietojärjestelmästä, siihen talletettavista tiedoista, talletettujen tietojen luovuttamisesta ja muusta käsittelystä sekä tuomioistuinten, syyttäviviranomaisten ja oikeusaputoimistojen velvollisuudesta liittyä tietojärjestelmään ja toimittaa siihen tietoja. Oikeushallinnon viranomaiselle tehdyn tai sille siirretyn tiedonsaantipyynnön käsittelystä ja ratkaisusta, joka koskee kyseisessä viranomaisessa vireillä olevaan tai olleeseen asiaan kuuluvia asiakirjoja taikka tiedonsaantia tällaisista asioista pidetystä viranomaisen diaarista tai muusta asiarekisteristä, säädetään erikseen.</p>	<p>1 §</p> <p><i>Lain soveltamisala</i></p> <p>Tässä laissa säädetään lainkäyttöasioiden käsittelyä ja täytäntöönpanoa sekä oikeusministeriön hallinnonalan tutkimus- ja suunnittelutoimintaa palvelevasta valtakunnallisesta tietovarannosta, siihen talletettavista tiedoista, talletettujen tietojen luovuttamisesta ja muusta käsittelystä sekä tuomioistuinten, Syyttäjälaitoksen ja oikeusaputoimistojen velvollisuudesta liittyä tietovarattoon ja toimittaa siihen tietoja. Oikeushallinnon viranomaiselle tehdyn tai sille siirretyn tiedonsaantipyynnön käsittelystä ja ratkaisusta, joka koskee kyseisessä viranomaisessa vireillä olevaan tai olleeseen asiaan kuuluvia asiakirjoja taikka tiedonsaantia tällaisista asioista pidetystä viranomaisen diaarista tai muusta asiarekisteristä, säädetään erikseen.</p>
<p>2 §</p> <p><i>Suhde muuhun lainsäädäntöön</i></p> <p>Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, tietojen luovuttamisesta oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä ja siihen talletettujen tietojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa</p>	<p>2 §</p> <p><i>Suhde muuhun lainsäädäntöön</i></p> <p>Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, tietojen luovuttamisesta oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta ja siihen talletettujen tietojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa</p>

<p>laissa (621/1999) sekä henkilötietojen käsittelystä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, jäljempänä <i>tietosuoja-asetus</i>, tietosuoja-laissa (1050/2018) sekä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018).</p> <p><i>Rikosrekisteristä, velkajärjestelyrekisteristä, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä, kuulusrekisteristä, liiketoimintakieltorekisteristä, ulosoton tietojärjestelmästä ja sakkorangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvistä rekistereistä sekä henkilötietojen käsittelystä rangaistuksen täytäntöönpanossa Rikosseuraamuslaitoksessa säädetään erikseen.</i></p> <p>3 momentti on kumottu</p> <p>L:lla 19.12.2018/1262.</p>	<p>laissa (621/1999) sekä henkilötietojen käsittelystä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, jäljempänä <i>tietosuoja-asetus</i>, tietosuoja-laissa (1050/2018) sekä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018).</p> <p>(kumotaan)</p>
<p>3 § <i>Määritelmät</i></p> <p>Tässä laissa tarkoitetaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>tuomioistuimella</i> yleistä tuomioistuinta, yleistä hallintotuomioistuinta ja erityistuomioistuinta; 2) <i>syyttäväviranomaisella</i> yleisistä syyttäjistä annetussa laissa (199/1997) tarkoitettua yleistä syyttäjää; 3) <i>oikeushallinnon viranomaisella</i> tuomioistuinta, syyttäväviranomaista ja oikeusaputoimistoa. 	<p>3 § <i>Määritelmät</i></p> <p>Tässä laissa tarkoitetaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>tuomioistuimella</i> yleistä tuomioistuinta, yleistä hallintotuomioistuinta ja erityistuomioistuinta; 2) <i>oikeushallinnon viranomaisella</i> tuomioistuinta, Syyttäjälaitosta ja oikeusaputoimistoa silloin, kun se käsittelee ja ratkaisee oikeusapulaissa (257/2002) mainittuja asioita; 3) <i>tietovarannolla</i> oikeushallinnon valtakunnallista tietovarantoa, joka on Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpidossa oleva tietoineistoja sisältävä kokonaisuus; 4) <i>ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmällä</i> oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon useista tietojärjestelmistä koostuvaa osaa, jota käytetään tämän lain 8 §:n 1 momentissa säädettyihin tarkoituksiin; 5) <i>diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisella käsittelyjärjestelmällä</i> oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon useista tietojärjestelmistä koostuvaa osaa, jota käytetään tämän lain

	8 §:n 2 momentissa säädettyihin tarkoituksiin.
2 luku Tietojärjestelmän rakenne ja ylläpito	2 luku Tietovarannon rakenne ja ylläpito
4 § <i>Tietojärjestelmän yleinen rakenne</i> Oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä muodostuu ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä, diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä sekä raportointi-, tilasto- ja arkistojärjestelmästä.	4 § Tietovarannon yleinen rakenne Oikeushallinnon valtakunnallinen <i>tietovaranto</i> muodostuu ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä, diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä sekä <i>raportointi- ja tilastointijärjestelmästä</i> .
5 § <i>Velvollisuus liittyä tietojärjestelmään</i> Oikeushallinnon viranomaisella on velvollisuus liittyä oikeushallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmään sekä välittää sen kautta ilmoituksia ja tietoja muille viranomaisille siten kuin tässä tai muussa laissa tai niiden nojalla säädetään.	5 § <i>Velvollisuus liittyä tietovarantoon</i> Oikeushallinnon viranomaisella on velvollisuus liittyä oikeushallinnon valtakunnalliseen <i>tietovarantoon</i> sekä välittää sen kautta ilmoituksia ja tietoja muille viranomaisille siten kuin tässä tai muussa laissa tai niiden nojalla säädetään.
6 § <i>Velvollisuus toimittaa tietoja tietojärjestelmään</i> Tuomioistuimen on salassapitosäännösten estämättä talletettava tekemänsä ratkaisu tai tiedot sen lopputuloksesta oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään sekä tehtävä siihen ratkaimastaan asiasta ne merkinnät, jotka ovat välttämättömiä sille laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi taikka toimitettava edellä tarkoitetut tiedot Oikeusrekisterikeskukselle muulla tavalla tietojärjestelmään merkitsemistä varten tai tietojen välittämiseksi toiselle viranomaiselle. Syyttäjän ja oikeusaputoimiston on salassapitosäännösten estämättä talletettava tekemänsä ratkaisu tai sitä koskevat tiedot ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään taikka toimitettava ne Oikeusrekisterikeskukselle muulla tavalla tietojärjestelmään merkitsemistä varten. Oikeusministeriön asetuksella säädetään:	6 § <i>Velvollisuus toimittaa tietoja tietovarantoon</i> Tuomioistuimen on salassapitosäännösten estämättä talletettava tekemänsä ratkaisu tai tiedot sen lopputuloksesta oikeushallinnon valtakunnallisen <i>tietovarannon</i> ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään sekä tehtävä siihen ratkaimastaan asiasta ne merkinnät, jotka ovat välttämättömiä sille laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. <i>Edellä tarkoitetut tiedot voidaan toimittaa Oikeusrekisterikeskukselle muulla tavalla tietovarantoon merkitsemistä varten tai tietojen välittämiseksi toiselle viranomaiselle, jos ratkaisun tai tietojen tallettaminen suoraan tietovarantoon ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista.</i> <i>Syyttäjälaitoksen</i> ja oikeusaputoimiston on salassapitosäännösten estämättä talletettava tekemänsä ratkaisu tai sitä koskevat tiedot ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. <i>Edellä tarkoitetut tiedot voidaan toimittaa Oikeusrekisterikeskuk-</i>

<p>1) tavasta, jolla tiedot toimitetaan tietojärjestelmään; 2) ajankohdista, jolloin järjestelmään on tehtävä merkinnät tai tiedot muutoin toimitettava; 3) merkintöjen muodosta tai tietojen toimitamisessa käytettävistä lomakkeista; 4) merkintöjen tekemiseksi noudatettavista muista teknisistä yksityiskohdista.</p>	<p><i>selle muulla tavalla tietovarantoon merkitsemistä varten, jos ratkaisun tai tietojen tallettaminen suoraan tietovarantoon ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista.</i> Oikeusministeriön asetuksella säädetään: 1) tavasta, jolla tiedot toimitetaan <i>tietovarantoon</i>; 2) ajankohdista, jolloin <i>tietovarantoon</i> on tehtävä merkinnät tai tiedot muutoin toimitettava; 3) merkintöjen muodosta tai tietojen toimitamisessa käytettävistä lomakkeista; 4) merkintöjen tekemiseksi noudatettavista muista teknisistä yksityiskohdista.</p>
<p style="text-align: center;">7 § <i>Tietojärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvät vastuut</i></p> <p>Oikeusrekisterikeskus toimii oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjänä. Oikeusministeriö huolehtii oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän kehittämisestä ja käyttöpalvelujen järjestämisestä. Oikeushallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmään tietoja tallettanut viranomainen on velvollinen huolehtimaan siitä, että: 1) sen tallettavat tiedot vastaavat viranomaisen ratkaisuja ja sen omiin rekistereihin tekemiä merkintöjä; 2) oikeushallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmään on tehty tarpeelliset merkinnät tietojen oikeaksi välittämiseksi; ja 3) merkinnät on tehty rekisterinpitäjän asettamien teknisten vaatimusten mukaisesti.</p>	<p style="text-align: center;">7 § <i>Tietovarannon ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvät vastuut</i></p> <p>Oikeusrekisterikeskus toimii oikeushallinnon valtakunnallisen <i>tietovarannon</i> rekisterinpitäjänä. Oikeusministeriö huolehtii oikeushallinnon valtakunnallisen <i>tietovarannon</i> kehittämisestä ja käyttöpalvelujen järjestämisestä. Oikeushallinnon valtakunnalliseen <i>tietovarantoon</i> tietoja tallettanut viranomainen on velvollinen huolehtimaan siitä, että: 1) sen tallettavat tiedot vastaavat viranomaisen ratkaisuja ja sen omiin rekistereihin tekemiä merkintöjä; 2) oikeushallinnon valtakunnalliseen <i>tietovarantoon</i> on tehty tarpeelliset merkinnät tietojen oikeaksi välittämiseksi; ja 3) merkinnät on tehty rekisterinpitäjän asettamien teknisten vaatimusten mukaisesti.</p>
<p style="text-align: center;">3 luku Tietojärjestelmän käyttötarkoitus ja tietosisältö</p>	<p style="text-align: center;">3 luku Tietovarannon käyttötarkoitus ja tietosisältö</p>
<p style="text-align: center;">8 § <i>Tietojärjestelmän käyttötarkoitus</i></p> <p>Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmän käyttötarkoituksena on välittää tietoja oikeushallinnon viranomaisten ratkaisuksista</p>	<p style="text-align: center;">8 § <i>Tietovarannon käyttötarkoitus</i></p> <p>Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmän käyttötarkoituksena on välittää tietoja oikeushallinnon viranomaisten ratkaisuksista</p>

<p>niiden täytäntöön panemiseksi tai merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin tai oikeusavun piiriin kuuluvien palkkioiden ja korvausten maksamiseksi sekä tietojen käyttämiseksi syyttäviranomaisten toiminnassa.</p> <p>Diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisen käsittelyjärjestelmän käyttötarkoituksena on välittää oikeushallinnon viranomaisille tietoja vireillä olevan asian käsittelyn järjestämiseksi, selvittämiseksi ja ratkaisemiseksi ja valvonta- tai kehittämistehtävän suorittamiseksi sekä yleisölle tietoja tuomioistuinten käsittelyssä olevista asioista.</p> <p>Raportointi-, tilasto- ja arkistojärjestelmän käyttötarkoituksena on tuottaa tilastoja ja muita tietoaineistoja oikeusoloista oikeusministeriölle ja oikeushallinnon viranomaisille toiminnan suunnittelua ja seurantaa varten sekä hallinnonalalla toimivien tutkimus- ja selvitystehtäviä hoitavien yksiköiden käyttöön.</p>	<p>niiden täytäntöön panemiseksi tai merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin tai oikeusavun piiriin kuuluvien palkkioiden ja korvausten maksamiseksi sekä tietojen käyttämiseksi <i>Syyttäjälaitoksen</i> toiminnassa.</p> <p>Diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisen käsittelyjärjestelmän käyttötarkoituksena on välittää oikeushallinnon viranomaisille tietoja vireillä olevan asian käsittelyn järjestämiseksi, selvittämiseksi ja ratkaisemiseksi ja valvonta- tai kehittämistehtävän suorittamiseksi sekä yleisölle tietoja tuomioistuinten käsittelyssä olevista <i>ja olleista</i> asioista.</p> <p><i>Raportointi- ja tilastointijärjestelmän</i> käyttötarkoituksena on tuottaa tilastoja ja muita tietoaineistoja oikeusoloista oikeusministeriölle, <i>Tuomioistuinvirastolle</i>, <i>Syyttäjälaitokselle</i> ja oikeushallinnon viranomaisille toiminnan suunnittelua ja seurantaa varten sekä hallinnonalalla toimivien tutkimus- ja selvitystehtäviä hoitavien yksiköiden käyttöön.</p>
<p style="text-align: center;">9 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Tietojärjestelmään talletettavat tiedot</i></p> <p>Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään saa tallettaa oikeushallinnon viranomaisen ratkaisun tai tiedot sen lopputuloksesta sekä mainittujen viranomaisten ilmoittamia tai järjestelmään tallettamia tietoja laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toteuttamiseksi.</p> <p>Diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään saa tallettaa tietoja oikeushallinnon viranomaisissa vireillä olevista asioista, niiden käsittelystä ja tehdyistä ratkaisuksista.</p> <p>Raportointi-, tilasto- ja arkistojärjestelmään saa tallettaa tietoja tuomioistuinten, syyttäviranomaisten, oikeusaputoimistojen, ulosottoviranomaisten ja Rikosseuraamuslaitoksen asianhallintajärjestelmistä ja tietoja muista niiden käsittelemistä asioista ja asian käsittelystä samoin kuin niitä tietoja, jotka on poistettu ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestel-</p>	<p style="text-align: center;">9 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Tietovarantoon talletettavat tiedot</i></p> <p>Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään saa tallettaa oikeushallinnon viranomaisen ratkaisun tai tiedot sen lopputuloksesta sekä mainittujen viranomaisten ilmoittamia tai järjestelmään tallettamia tietoja laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toteuttamiseksi.</p> <p>Diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään saa tallettaa tietoja oikeushallinnon viranomaisissa vireillä olevista asioista, niiden käsittelystä ja tehdyistä ratkaisuksista.</p> <p><i>Raportointi- ja tilastointijärjestelmään</i> saa tallettaa tietoja tuomioistuinten, <i>Syyttäjälaitoksen</i>, ulosottoviranomaisten ja Rikosseuraamuslaitoksen sekä oikeushallinnon muiden virastojen ja viranomaisten asianhallintajärjestelmistä ja tietoja muista niiden käsittelemistä asioista ja asian käsittelystä samoin kuin niitä tietoja, jotka on poistettu ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta</p>

<p>mästä, sekä tietoja Oikeusrekisterikeskuksen muista lain nojalla ylläpitämistä rekistereistä.</p> <p>Tietojärjestelmään saa tallettaa oikeushallinnon viranomaisen käsittelemästä asiasta asiaa käsitelleen viranomaisen nimi, asian ja ratkaisun tunnistetiedot, viranomaisen ratkaisu tai tiedot sen lopputuloksesta, tiedot ratkaisun lainvoimaisuudesta ja tietojen välittämiseksi tarpeelliset tiedot.</p>	<p>käsittelyjärjestelmästä, sekä tietoja Oikeusrekisterikeskuksen muista lain nojalla ylläpitämistä rekistereistä.</p> <p><i>Tietovarantoon</i> saa tallettaa oikeushallinnon viranomaisen käsittelemästä asiasta asiaa käsitelleen viranomaisen nimi, asian ja ratkaisun tunnistetiedot, viranomaisen ratkaisu tai tiedot sen lopputuloksesta, tiedot ratkaisun lainvoimaisuudesta ja tietojen välittämiseksi tarpeelliset tiedot.</p>
<p style="text-align: center;">10 § <i>Tietojärjestelmään talletettavat henkilötiedot</i></p> <p>Asianosaisesta luonnollisesta henkilöstä saa tietojärjestelmään perustietoina tallettaa henkilön nimen, henkilötunnuksen tai, jos sitä ei ole käytettävissä, tiedot syntymäajasta ja -paikasta, tiedot osoitteesta ja puhelinnumerosta tai muista yhteystiedoista sekä muut tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot. Muusta asiaan osallisesta saa tallettaa ne tiedot, jotka ovat tarpeen tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta.</p> <p>Asiaan osallisesta luonnollisesta henkilöstä saa ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tallettaa vain sellaisia tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, jotka on talletettava tuomioistuinten diaari- tai muuhun asiakirjarekisteriin tai jotka ilmenevät oikeushallinnon viranomaisen ratkaisusta ja jotka ovat tarpeellisia tuomion täytäntöön panemiseksi, merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin tai muiden oikeushallinnon viranomaisten laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.</p>	<p style="text-align: center;">10 § <i>Tietovarantoon talletettavat henkilötiedot</i></p> <p>Asianosaisesta luonnollisesta henkilöstä saa <i>tietovarantoon</i> perustietoina tallettaa henkilön nimen, henkilötunnuksen tai, jos sitä ei ole käytettävissä, tiedot syntymäajasta ja -paikasta, tiedot osoitteesta ja puhelinnumerosta tai muista yhteystiedoista sekä muut tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot. Muusta asiaan osallisesta saa tallettaa ne tiedot, jotka ovat tarpeen <i>tietovarannon</i> käyttötarkoituksen kannalta.</p> <p>Asiaan osallisesta luonnollisesta henkilöstä saa ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tallettaa vain sellaisia tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, jotka on talletettava tuomioistuinten diaari- tai muuhun asiakirjarekisteriin tai jotka ilmenevät oikeushallinnon viranomaisen ratkaisusta ja jotka ovat tarpeellisia tuomion täytäntöön panemiseksi, merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin tai muiden oikeushallinnon viranomaisten laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.</p>

<p style="text-align: center;">12 § <i>Oikeushallinnon viranomaisen oikeus käyttää toisen oikeushallinnon viranomaisen tallettamia tietoja</i></p> <p>Oikeushallinnon viranomainen saa salassapitosäännösten estämättä sille annetun teknisen käyttöyhteyden avulla hakea esiin ja käyttää toisen oikeushallinnon viranomaisen ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään tallettamia tietoja, jos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) viranomaisen on lain mukaan otettava sellaiset tiedot huomioon vireillä olevan asian selvittämisessä ja ratkaisemisessa; 2) tiedot ovat tarpeen asiaa koskevien diaarimerkintöjen tekemiseksi tai muutoin vireillä olevan asian käsittelyn järjestämiseksi; 3) tietoja luovutetaan valtakunnansyyttäjän toimistolle sille säädetyn valvonta- ja kehittämistehtävän suorittamiseksi. <p>Korkein oikeus, korkein hallinto-oikeus sekä valtakunnansyyttäjän toimisto voivat niille annetun teknisen käyttöyhteyden avulla hakea esiin ja käyttää tuomioistuin- ja syyttäjäntoiminnan suunnittelua ja seurantaan varten tietoja, jotka syyttäjäviranomaiset tai tuomioistuimet ovat tallettaneet raportointi-, tilasto ja arkistojärjestelmään.</p> <p>Tuomioistuimen oikeudesta saada toiselta tuomioistuimelta salassa pidettävä oikeudenkäyntiasiakirja oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi säädetään erikseen.</p>	<p style="text-align: center;">12 § <i>Oikeus hakea esiin ja käyttää tietovarantoon talletettuja tietoja</i></p> <p>Oikeushallinnon viranomainen saa salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää toisen oikeushallinnon viranomaisen ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään tallettamia tietoja, jos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) viranomaisen on lain mukaan otettava sellaiset tiedot huomioon vireillä olevan asian selvittämisessä ja ratkaisemisessa; 2) tiedot ovat tarpeen asiaa koskevien diaarimerkintöjen tekemiseksi tai muutoin vireillä olevan asian käsittelyn järjestämiseksi; 3) tietoja hakee ja käyttää Syyttäjälaitos sille säädetyn valvonta- ja kehittämistehtävän suorittamiseksi; 4) tietojen hakija on tuomioistuin, haettavat tiedot ovat toisen tuomioistuimen tallettamia, tiedot sisältyvät ratkaisutietoihin tai ratkaisusiakirjoihin ja tiedot ovat tarpeen oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi. <p>Tuomioistuimen oikeudesta saada toiselta tuomioistuimelta salassa pidettävä oikeudenkäyntiasiakirja oikeuskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi säädetään erikseen.</p> <p>Hovioikeus saa salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään talletettuja sellaisia tietoja, joita hovioikeus tarvitsee sille tuomioistuinlain (673/2016) mukaan kuuluvan valvontatehtävän suorittamiseksi.</p> <p>Korkein oikeus, korkein hallinto-oikeus sekä Syyttäjälaitos saavat salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää tuomioistuin- ja syyttäjäntoiminnan suunnittelua ja seurantaan varten tietoja, jotka syyttäjät tai tuomioistuimet ovat tallettaneet raportointi- ja tilastointijärjestelmään.</p> <p>Oikeusministeriö saa salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää</p>
---	---

	<p><i>toiminnan suunnittelua ja seurantaa varten raportointi- ja tilastointijärjestelmään talletettuja tietoja.</i></p> <p><i>Tuomioistuinvirasto saa salassapitosäännösten estämättä hakea esiin ja käyttää tuomioistuintoiminnan suunnittelua ja seurantaa varten tietoja, jotka tuomioistuimet ovat tallettaneet raportointi- ja tilastointijärjestelmään.</i></p>
<p>13 §</p> <p><i>Oikeusrekisterikeskuksen oikeus raportointi-, tilasto- ja arkistojärjestelmään siirrettyjen tietojen käyttöön</i></p> <p>Oikeusrekisterikeskus saa salassapitosäännösten estämättä käyttää ratkaisuja päätösilmoitusjärjestelmästä tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä poistettuja ja raportointi-, tilasto- ja arkistojärjestelmään siirrettyjä sellaisia tietoja, jotka yksittäistapauksessa ovat tarpeen välitettävien tai rekisteröitävien tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi tai Oikeusrekisterikeskuksen tehtäväksi säädetyn asian ratkaisemiseksi, jos tällaisten tietojen käyttämisestä ratkaisun perusteena säädetään laissa.</p>	<p>13 §</p> <p><i>Oikeusrekisterikeskuksen oikeus raportointi- ja tilastointijärjestelmään siirrettyjen tietojen käyttöön</i></p> <p>Oikeusrekisterikeskus saa salassapitosäännösten estämättä käyttää ratkaisuja päätösilmoitusjärjestelmästä tai diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä poistettuja ja raportointi- ja tilastointijärjestelmään siirrettyjä sellaisia tietoja, jotka yksittäistapauksessa ovat tarpeen välitettävien tai rekisteröitävien tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi tai Oikeusrekisterikeskuksen tehtäväksi säädetyn asian ratkaisemiseksi, jos tällaisten tietojen käyttämisestä ratkaisun perusteena säädetään laissa.</p>
<p>14 §</p> <p><i>Tietojen luovuttamisesta päättäminen</i></p> <p>Oikeusrekisterikeskus päättää tietojen luovuttamisesta oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä. Oikeusrekisterikeskus voi siirtää asianomaiselle viranomaiselle käsiteltäväksi tiedonsaantipyynnön, joka koskee tiettyssä syyttäväviranomaisessa, oikeusaputoimistossa tai tuomioistuimessa vireillä ollutta tai käsiteltyä asiaa taikka merkintöjä, joiden julkisuutta tuomioistuin on rajoittanut 16 §:n 3 momentin nojalla.</p>	<p>14 §</p> <p><i>Tietojen luovuttamisesta päättäminen</i></p> <p>Oikeusrekisterikeskus päättää tietojen luovuttamisesta oikeushallinnon valtakunnallisesta <i>tietovarannosta</i>. Oikeusrekisterikeskus voi siirtää asianomaiselle viranomaiselle käsiteltäväksi tiedonsaantipyynnön, joka koskee tiettyssä oikeusaputoimistossa, <i>Syyttäjälaitoksessa</i> tai tuomioistuimessa vireillä ollutta tai käsiteltyä asiaa taikka merkintöjä, joiden julkisuutta tuomioistuin on rajoittanut 16 §:n 2 momentin nojalla.</p>
<p>15 §</p> <p><i>Tietojen luovuttaminen</i></p> <p>Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, Oikeusrekisterikeskus saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa</p>	<p>15 §</p> <p><i>Tietojen luovuttaminen</i></p> <p>Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, Oikeusrekisterikeskus saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa</p>

<p>ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä luottotietotoiminnan harjoittajalle, luotto- ja vakuutuslaitoksille ja muille, jotka tarvitsevat tietoja luoton myöntämistä ja valvontaa varten, luottotietoina käytettäviksi sellaiset tiedot maksun laiminlyönnistä, jotka lain mukaan saadaan tallettaa luottotietorekisteriin.</p> <p>Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään ja diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään tallettuvia rikollista tekoa ja rangaistusta koskevia henkilötietoja saa luovuttaa henkilöä koskevaa päätöksentekoa tai arviointia varten vain, jos tiedon pyytäjällä on oikeus saada tällaisia tietoja rikosrekisteristä, jollei laissa erikseen nimenomaisesti toisin säädetä.</p> <p>Oikeusrekisterikeskus voi salassapitosäännösten estämättä tuottaa oikeushallinnon tietojärjestelmästä tietoaineistoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 21 §:ssä säädetään.</p>	<p>ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä luottotietotoiminnan harjoittajalle, luotto- ja vakuutuslaitoksille ja muille, jotka tarvitsevat tietoja luoton myöntämistä ja valvontaa varten, luottotietoina käytettäviksi sellaiset tiedot maksun laiminlyönnistä, jotka lain mukaan saadaan tallettaa luottotietorekisteriin.</p> <p>Ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään ja diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään tallettuvia rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa luovuttaa henkilöä koskevaa päätöksentekoa tai arviointia varten vain, jos tiedon pyytäjällä on oikeus saada tällaisia tietoja rikosrekisteristä, jollei laissa erikseen nimenomaisesti toisin säädetä.</p> <p>Oikeusrekisterikeskus voi salassapitosäännösten estämättä tuottaa oikeushallinnon tietovarannosta tietoaineistoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 21 §:ssä säädetään.</p>
<p style="text-align: center;">16 § <i>Tietojen luovuttaminen yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella</i></p> <p>Oikeusrekisterikeskus saa sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 28 kohdassa tietojen salassapidosta säädetään, luovuttaa diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä oikeudenkäynnin perustietoja tai muita tuomioistuimen diaritietoja, jos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) luovutettavat tiedot tuomioistuimen hallussa ovat oikeudenkäynnin julkisuudesta annettujen säädösten mukaan julkisia; 2) tuomioistuin ei ole 3 momentin mukaisesti rajoittanut tiedonsaantia valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä; ja 3) hakuperusteena ei käytetä henkilön nimeä tai muuta henkilön tunnistetietoa. <p><i>Tietojen luovuttamisesta kopiona tai sähköisesti säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:ssä.</i></p> <p>Hallintotuomioistuin voi rajoittaa tiedon antamista yleisen tiedonsaantioikeuden</p>	<p style="text-align: center;">16 § <i>Tietojen luovuttaminen yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella</i></p> <p>Oikeusrekisterikeskus saa sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 28 kohdassa tietojen salassapidosta säädetään, luovuttaa diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä oikeudenkäynnin perustietoja tai muita tuomioistuimen diaritietoja, jos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) luovutettavat tiedot tuomioistuimen hallussa ovat oikeudenkäynnin julkisuudesta annettujen säädösten mukaan julkisia; 2) tuomioistuin ei ole 2 momentin mukaisesti rajoittanut tiedonsaantia valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä; ja 3) hakuperusteena ei käytetä henkilön nimeä tai muuta henkilön tunnistetietoa. <p>Hallintotuomioistuin voi rajoittaa tiedon antamista yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä siihen merkitsemästään asianosaisesta</p>

<p>perusteella diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä siihen merkitsemästään asianosaisesta tai muusta asiaan osallisesta. Yleinen tuomioistuin voi vastaavasti rajoittaa tiedon antamista merkitsemästään turva-paikanhakijasta tai asianomistajasta rikosasiassa.</p> <p><i>Tuomioistuin voi luovuttaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja Oikeusrekisterikeskuksen päättämällä tavalla. Yleisölle voidaan antaa tietoja myös sallimalla tietojen selailu tuomioistuimen henkilökunnan valvonnassa sen tiloissa olevalla pääätteellä.</i></p>	<p><i>tai muusta asiaan osallisesta. Yleinen tuomioistuin voi vastaavasti rajoittaa tiedon antamista merkitsemästään turva-paikanhakijasta tai asianomistajasta rikosasiassa.</i></p> <p><i>Oikeusrekisterikeskus voi tämän pykälän 1 momentin 3 kohdan estämättä luovuttaa journalistisiin tarkoituksiin sellaisia oikeudenkäynnin perustietoja ja muita diaaritietoja diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä, jotka tuomioistuimessa ovat julkisia ja joiden luovuttamista tuomioistuin ei ole rajoittanut tämän pykälän 2 momentin nojalla. Tiedot voidaan luovuttaa myös sähköisessä muodossa.</i></p>
<p style="text-align: center;">17 § <i>Tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa</i></p> <p>Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tietoja oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä viranomaiselle oikeushallinnon viranomaisen ratkaisun täytäntöön panemiseksi tai merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin; 2) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle oikeushallinnon viranomaisiin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa varten taikka valvontatoiminnan suunnittelemiseksi tai vireillä olevan asian käsittelemiseksi; 3) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa niille, jotka säännönmukaisesti tarvitsevat tietoja luoton myöntämistä ja valvontaa varten tai jotka harjoittavat luottotietotoimintaa. <p>Oikeusrekisterikeskus voi salassapitosäännösten estämättä tuottaa ja luovuttaa ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä hovioikeudelle sen pyynnöstä sel-laisia tietoaaineistoja, joita hovioikeus tar-</p>	<p style="text-align: center;">17 § <i>Tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa</i></p> <p><i>Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tietoja sähköisessä muodossa oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä viranomaiselle oikeushallinnon viranomaisen ratkaisun täytäntöön panemiseksi tai merkinnän tekemiseksi viranomaisen rekisteriin; 2) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle oikeushallinnon viranomaisiin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa varten taikka valvontatoiminnan suunnittelemiseksi tai vireillä olevan asian käsittelemiseksi; 3) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa niille, jotka säännönmukaisesti tarvitsevat tietoja luoton myöntämistä ja valvontaa varten tai jotka harjoittavat luottotietotoimintaa.

<p>vitsee sille tuomioistuinlain (673/2016) mukaan kuuluvan valvontatehtävän suorittamiseksi. Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tiedotusvälineille toimituksellisiin tarkoituksiin myös kopioina, sähköisenä tallenteena tai teknisen käyttöyhteyden avulla sellaisia oikeudenkäynnin perustietoja ja muita diaaritietoja diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä, jotka tuomioistuimessa ovat julkisia ja joiden luovuttamista tuomioistuin ei ole rajoittanut 16 §:n 3 momentin nojalla. Tietoja voidaan luovuttaa edellä tarkoitettulla tavalla asioista, jotka kuukauden kuluessa tiedon luovuttamishetkestä tulevat suulliseen käsittelyyn tai joissa hallintotuomioistuin järjestää katselmuksen, tai jotka ovat tulleet vireille tiedon antamista edeltäneen kuukauden aikana taikka joiden käsittelyvaiheita tiedotusväline on tietojenvälitysjärjestelmään tekemällään merkinnällä osoittanut seuraavansa.</p>	
<p style="text-align: center;">18 § <i>Tietojen poistaminen</i></p> <p>Oikeusrekisterikeskuksen on poistettava henkilötiedot:</p> <p>1) ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä vuoden kuluessa siitä, kun toiselle viranomaiselle välitettävät ilmoitukset rekisterimerkintöjen tekemistä varten on toimitettu viranomaiselle, ja ratkaisua tai sen lopputulosta koskevat merkinnät viiden vuoden kuluessa siitä, kun asiassa on annettu lainvoimainen ratkaisu;</p> <p>2) diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä vuoden kuluessa siitä, kun asiassa on tehty ratkaisu.</p> <p>2 momentti on kumottu L:lla 5.12.2018/1057. <i>Tietojärjestelmästä poistettujen tietojen arkistoinnista on voimassa, mitä arkistolaissa (831/1994) säädetään tai sen nojalla määrätään.</i></p>	<p style="text-align: center;">18 § <i>Tietojen poistaminen</i></p> <p><i>Oikeusrekisterikeskuksen on poistettava henkilötiedot ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun asia on ratkaistu.</i></p>

<p>19 § <i>Tarkastusoikeuden toteuttaminen ja tietojen korjaaminen</i></p> <p><i>Rekisteröidyn tarkastusoikeudesta ja oikeudesta saada itseään koskevat tiedot oikaistua tai täydennettyä säädetään erikseen.</i></p>	<p>19 § <i>Tarkastusoikeuden toteuttaminen ja tietojen korjaaminen</i></p> <p>(kumotaan)</p>
<p>19 a § <i>Rangaistussäännökset</i></p> <p>Rangaistus tietosuojarikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 38 luvun 9 §:ssä.</p>	<p>19 a § Viittaus rikoslakiin</p> <p>Rangaistus tietosuojarikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 38 luvun 9 §:ssä.</p>
	<p><i>Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20</i></p> <p><i>Muualla laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella oikeushallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmään tarkoitetaan tämän lain voimaan tultua viittausta oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovantoon.</i></p>

2.

Laki

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 28 kohta, sellaisena kuin se on laissa 91/2015, seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
<p style="text-align: center;">24 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat</i></p> <p>Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:</p> <p>-----</p> <p>28) hallintoviranomaisen asiakirjat ja rekisterit, jotka sisältävät tietoja tuomitusta taikka vangitusta tai muutoin vapautensa menettäneestä henkilöstä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna asianomaisen tulevaa toimeentuloa, yhteiskuntaan sopeutumista tai turvallisuutta, ja jos tiedon antamiseen on perusteltu syy; salassa pidettäviä ovat myös rikosrekisteriin, sakkorekisteriin, oikeushallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmään sekä eläintenpitokieltorekisteriin talletetut tiedot, todistajansuojeluohjelmia koskevaan rekisteriin tallennetut tiedot ja muut todistajansuojeluohjelmaa koskevat tiedot samoin kuin Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin tutkimus- ja seurantatarkoituksia varten keräämät tiedot;</p> <p>-----</p>	<p style="text-align: center;">24 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat</i></p> <p>Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:</p> <p>-----</p> <p>28) hallintoviranomaisen asiakirjat ja rekisterit, jotka sisältävät tietoja tuomitusta taikka vangitusta tai muutoin vapautensa menettäneestä henkilöstä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna asianomaisen tulevaa toimeentuloa, yhteiskuntaan sopeutumista tai turvallisuutta, ja jos tiedon antamiseen on perusteltu syy; salassa pidettäviä ovat myös rikosrekisteriin, sakkorekisteriin, oikeushallinnon valtakunnalliseen <i>tietovarantoon</i> sekä eläintenpitokieltorekisteriin talletetut tiedot, todistajansuojeluohjelmia koskevaan rekisteriin tallennetut tiedot ja muut todistajansuojeluohjelmaa koskevat tiedot samoin kuin Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin tutkimus- ja seurantatarkoituksia varten keräämät tiedot;</p> <p>-----</p>
	<p><i>Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20</i></p>

LAGFÖRSLAG

1.

Lag

om ändring av lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) 2 § 2 mom. och 19 §, av dem 19 § sådan den lyder i lag 1057/2018, samt *ändras* lagens rubrik, 1 §, 2 § 1 mom., 3 §, rubriken för 2 kap., 4–7 §, rubriken för 3 kap. samt 8–10, 12–18 och 19 a §, av dem 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1262/2018, 2 § 1 mom. och 19 a § sådana de lyder i lag 1057/2018, den svenska språkdirakten i 7 § samt 10 och 18 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1057/2018, 12 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 35/2019 och 17 § sådan den lyder i lag 694/2016, som följer:

Lag om justitieförvaltningens riksomfattande informationslager

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om ett riksomfattande informationslager som betjänar behandlingen och verkställigheten av rättskipningsärenden samt forsknings- och planeringsverksamheten inom justitieministeriets förvaltningsområde, om registrering av uppgifter i informationslagret, om utlämnande och annan behandling av registrerade uppgifter samt om domstolarnas, Åklagarmyndighetens och rättshjälpsbyråernas skyldighet att ansluta sig och överföra uppgifter till informationslagret.

Det finns särskilda bestämmelser om behandling och avgörande av sådana till en justitieförvaltningsmyndighet riktade eller överförda begäranden om uppgifter som gäller handlingar som har samband med ett ärende som är eller har varit anhängigt hos myndigheten i fråga eller som gäller rätten att få ta del av myndighetens diarium eller av något annat register över sådana ärenden hos myndigheten.

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

Utöver vad som föreskrivs i denna lag finns det bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur justitieförvaltningens riksomfattande informationslager och om de i systemet införda uppgifternas offentlighet i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt bestämmelser om behandling av personuppgifter i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, i dataskyddslagen (1050/2018) och i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018).

3 § *Definitioner*

I denna lag avses med

- 1) *domstol* allmänna domstolar, allmänna förvaltningsdomstolar och specialdomstolar,
- 2) *justitieförvaltningsmyndighet* domstolar, Åklagarmyndigheten och rättshjälpsbyråer, när de behandlar och avgör ärenden som nämns i rättshjälpslagen (257/2002),
- 3) *informationslagret* justitieförvaltningens riksomfattande informationslager, som är en uppsättning informationsmaterial i vilken Rättsregistercentralen svarar för registerföringen,
- 4) *registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden* en del av justitieförvaltningens riksomfattande informationslager som består av flera informationssystem och som används för de syften som anges i 8 § 1 mom.,
- 5) *rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter* en del av justitieförvaltningens riksomfattande informationslager som består av flera informationssystem och som används för de syften som anges i 8 § 2 mom.

2 kap. **Uppbyggnaden och förvaltningen av informationslagret**

4 § *Informationslagrets allmänna uppbyggnad*

Justitieförvaltningens riksomfattande informationslager består av registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden, rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter samt ett system för rapportering och statistikföring.

5 § *Skyldighet att ansluta sig till informationslagret*

Justitieförvaltningsmyndigheterna är skyldiga att ansluta sig till justitieförvaltningens riksomfattande informationslager och att via informationslagret förmedla meddelanden och information till andra myndigheter enligt vad som föreskrivs i denna lag eller andra lagar och enligt vad som föreskrivs med stöd av dem.

6 § *Skyldighet att överföra information till informationslagret*

Domstolarna ska trots sekretessbestämmelserna registrera sina avgöranden eller uppgifter om slutresultatet av dem i det register över avgöranden och meddelanden om avgöranden som hör till justitieförvaltningens riksomfattande informationslager samt göra sådana anteckningar om avgjorda ärenden som krävs för uppfyllande av den lagstadgade anmälningsskyldigheten. De ovannämnda uppgifterna kan överföras till Rättsregistercentralen på något annat sätt för registrering i informationslagret eller förmedling till någon annan myndighet, om det tekniskt eller ekonomiskt inte är ändamålsenligt att registrera avgörandet eller uppgifterna direkt i informationslagret.

Åklagarmyndigheten och rättshjälpsbyråerna ska trots sekretessbestämmelserna registrera sina avgöranden eller uppgifter om dem i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden. De ovannämnda uppgifterna kan överföras till Rättsregistercentralen på något annat sätt för registrering i informationslagret, om det tekniskt eller ekonomiskt inte är ändamålsenligt att registrera avgörandet eller uppgifterna direkt i informationslagret.

Genom förordning av justitieministeriet föreskrivs om

- 1) det sätt på vilket information överförs till informationslagret,
- 2) tidpunkterna för registrering och annan överföring,
- 3) registreringsformen och överföringsblanketterna,
- 4) andra tekniska detaljer som ska iakttas vid registreringen.

7 §

Åtaganden i samband med förvaltningen och utvecklingen av informationslagret

Rättsregistercentralen är personuppgiftsansvarig i fråga om justitieförvaltningens riksomfattande informationslager.

Justitieministeriet svarar för utvecklingen av justitieförvaltningens riksomfattande informationslager och för organiseringen av användarservicen.

De myndigheter som fört in uppgifter i justitieförvaltningens riksomfattande informationslager är skyldiga att se till att

- 1) de uppgifter som registrerats motsvarar deras avgöranden och egna registeranteckningar,
- 2) det i justitieförvaltningens riksomfattande informationslager har gjorts behövliga anteckningar för korrekt förmedling av uppgifterna, och
- 3) anteckningarna har gjorts i enlighet med de tekniska krav som den personuppgiftsansvarige ställt.

3 kap.

Syftet med och innehållet i informationslagret

8 §

Informationslagrets syfte

Syftet med registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden är att förmedla information om justitieförvaltningsmyndigheternas avgöranden för verkställighet av avgöranden och för införande i myndighetsregister, utbetalning av arvoden och ersättningar i samband med rättshjälp samt för användning av uppgifter inom Åklagarmyndighetens verksamhet.

Syftet med rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter är att förmedla den information till justitieförvaltningsmyndigheterna som behövs för handläggning, utredning och avgörande av ärenden och för tillsyns- och utvecklingsuppgifter samt att informera allmänheten om ärenden som domstolarna behandlar och om ärenden som de har behandlat.

Syftet med systemet för rapportering och statistikföring är att producera statistik och annat sådant material om rättsförhållandena som behövs för planering och uppföljning av verksamheten vid justitieministeriet, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten och justitieförvaltningsmyndigheterna samt för de undersöknings- och utredningsenheter som är verksamma inom förvaltningsområdet.

9 §

Uppgifter som ska registreras i informationslagret

I registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden registreras justitieförvaltningsmyndigheternas avgöranden eller uppgifter om avgörandenas slutresultat samt information som nämnda myndigheter har anmält till eller registrerat i registret för att uppfylla sin lagstadgade anmälningsskyldighet.

I rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter registreras uppgifter om ärenden som behandlas av justitieförvaltningsmyndigheterna samt uppgifter om behandlingen och avgörandena.

I systemet för rapportering och statistikföring registreras uppgifter ur ärendehanteringssystemen hos domstolarna, Åklagarmyndigheten, utsökningssystemen, brottsförklaringsmyndigheten och andra ämbetsverk och myndigheter inom justitieförvaltningen samt uppgifter om andra ärenden som de behandlat och om behandlingen av ärendena. Där registreras även uppgifter som raderats ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden eller ur rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssystemer samt uppgifter som finns i de övriga register som Rättsregistercentralen enligt lag upprätthåller.

I informationslagret registreras namnet på myndigheten som behandlat ärendet, ärendets och avgörandets identifikationsuppgifter, myndighetens avgörande eller uppgifter om avgörandets slutresultat, uppgifter om avgörandets laga kraft och de uppgifter som behövs för förmedling av informationen.

10 §

Personuppgifter som ska registreras i informationslagret

I informationslagret registreras som basuppgifter om en fysisk person i partsställning personens namn och personbeteckning eller, om personbeteckningen inte är känd, födelsetid och födelseort, adress och telefonnummer eller andra kontaktuppgifter samt övriga uppgifter som behövs med tanke på informationssystemets syfte. När det gäller någon annan som har del i saken får endast sådana uppgifter registreras som behövs med tanke på informationslagrets syfte.

I registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden får det i fråga om fysiska personer som har del i saken endast antecknas sådana i artikel 9 i dataskyddsförordningen och i 11 § i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten avsedda personuppgifter som tillhör särskilda kategorier av personuppgifter och som ska registreras i domstolarnas diarie- eller andra dokumentregister eller som framgår av en justitieförvaltningsmyndighets avgörande och behövs för verkställighet av en dom, för registrering i myndighetsregister eller för fullgörande av andra uppgifter som enligt lag ska skötas av justitieförvaltningsmyndigheter.

12 §

Rätt att söka och använda uppgifter som registrerats i informationslagret

En justitieförvaltningsmyndighet får trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter som en annan justitieförvaltningsmyndighet har fört in i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden eller i rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssystemer, om

- 1) myndigheten enligt lag måste beakta uppgifterna när den utreder och avgör ett anhängigt ärende,
- 2) uppgifterna behövs för diarieanteckningar om ett ärende eller annars för att ordna behandlingen av ett anhängigt ärende,
- 3) uppgifterna söks och används av Åklagarmyndigheten för att denna ska kunna utföra sina lagstadgade tillsyns- och utvecklingsuppgifter,
- 4) uppgifterna söks av en domstol, de uppgifter som söks har registrerats av en annan domstol, uppgifterna ingår i uppgifter om ett avgörande eller i handlingar som innehåller ett avgörande och uppgifterna behövs för att säkerställa en enhetlig rättspraxis.

Det föreskrivs särskilt om en domstols rätt att av en annan domstol få tillgång till sekretessbelagda rättegångshandlingar som den behöver för att säkerställa en enhetlig rättspraxis.

Hovrätten får trots sekretessbestämmelserna söka och använda sådana uppgifter i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden som hovrätten behöver för sina tillsynsuppgifter enligt domstolslagen (673/2016).

Högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen och Åklagarmyndigheten får trots sekretessbestämmelserna söka och för planering och uppföljning av domstols- och åklagarverksamheten använda information som åklagarna och domstolarna har registrerat i systemet för rapportering och statistikföring.

Justitieministeriet får trots sekretessbestämmelserna söka och för planering och uppföljning av verksamheten använda information i systemet för rapportering och statistikföring.

Domstolsverket får trots sekretessbestämmelserna söka och för planering och uppföljning av domstolsverksamheten använda information som domstolarna har registrerat i systemet för rapportering och statistikföring.

13 §

Rättsregistercentralens rätt att använda uppgifter som överförts till systemet för rapportering och statistikföring

Rättsregistercentralen får i enskilda fall trots sekretessbestämmelserna använda information som raderats ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden eller ur rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter och överförts till systemet för rapportering och statistikföring, om uppgifterna behövs för att kontrollera riktigheten av uppgifter som ska förmedlas eller registreras eller för avgörande av ärenden som hör till Rättsregistercentralens behörighet, om det föreskrivs i lag att ett avgörande får grundas på sådan information.

14 §

Beslut om utlämnande av uppgifter

Rättsregistercentralen beslutar om utlämnande av uppgifter ur justitieförvaltningens riksomfattande informationslager.

Rättsregistercentralen får överföra behandlingen av en begäran om uppgifter till den myndighet som saken gäller, om begäran avser ett ärende som varit anhängigt eller behandlats hos en viss rättshjälpsbyrå, Åklagarmyndigheten eller en domstol eller om begäran avser anteckningar vars offentlighet domstolen har begränsat med stöd av 16 § 2 mom.

15 §

Utlämnande av uppgifter

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet får Rättsregistercentralen trots sekretessbestämmelserna, i kreditupplysnings syfte ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden lämna ut sådana uppgifter om betalningsförsummelser som enligt lag får föras in i kreditupplysningsregistret till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, till kreditinstitut och försäkringsanstalter och till andra som behöver informationen för beviljande och övervakning av krediter.

Sådana personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelser eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder och som har antecknats i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden och i rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter får lämnas ut för beslut och bedömningar som avser en person endast om den som ber om informationen har rätt att få dessa uppgifter ur straffregistret, om inte något annat uttryckligen föreskrivs i lag.

Rättsregistercentralen får trots sekretessbestämmelserna sammanställa material ur justitieförvaltningens riksomfattande informationslager i enlighet med vad som föreskrivs i 21 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

16 §

Utlämnande av uppgifter med stöd av den allmänna rätten till information

Rättsregistercentralen får trots det som i 24 § 1 mom. 28 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om sekretessbelagda uppgifter, ur rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter lämna ut basuppgifter om rättegångar och andra diarieuppgifter från domstolar, om

- 1) de uppgifter som begäran avser är offentliga hos domstolen enligt bestämmelserna om rättegångens offentlighet,
- 2) domstolen inte i enlighet med 2 mom. har begränsat rätten att få uppgifter ur det riksomfattande systemet, och
- 3) sökkriteriet inte är ett personnamn eller någon annan personlig identifieringsuppgift.

En förvaltningsdomstol kan begränsa rätten att lämna ut sådana uppgifter ur rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter som förvaltningsdomstolen registrerat där om en part eller någon annan som har del i saken. En allmän domstol kan på motsvarande sätt begränsa rätten att lämna ut uppgifter som den registrerat i systemet om asylsökande eller om målsägande i brottmål.

Rättsregistercentralen får trots 1 mom. 3 punkten för journalistiska ändamål ur rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter lämna ut sådana basuppgifter om rättegångar och andra diarieuppgifter som är offentliga hos domstolen och vars utlämnande domstolen inte har begränsat med stöd av 2 mom. Uppgifterna får lämnas ut också i elektronisk form.

17 §

Utlämnande av uppgifter i elektronisk form

Rättsregistercentralen kan lämna ut uppgifter i elektronisk form ur justitieförvaltningens riksomfattande informationslager enligt följande:

- 1) ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden uppgifter till myndigheter för verkställighet av justitieförvaltningsmyndigheters avgöranden eller för registrering i myndighetsregister,
- 2) ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden samt ur rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter uppgifter som justitiekanslern och riksdagens justitieombudsman behöver för laglighetskontroll av justitieförvaltningsmyndigheterna, för planering av kontrollverksamheten eller för behandling av anhängiga ärenden,
- 3) ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i sådana fall som avses i 15 § 1 mom. uppgifter till den som regelbundet behöver information för beviljande och övervakning av krediter eller till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

18 §

Radering av uppgifter

Rättsregistercentralen ska radera personuppgifter ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden och ur rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifter inom tio år från det att ärendet har avgjorts.

19 a §

Hänvisning till strafflagen

Bestämmelser om straff för dataskyddsbrott finns i 38 kap. 9 § i strafflagen (39/1889).

Denna lag träder i kraft den 20 .

En hänvisning till justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem någon annanstans i lag eller förordning avser efter ikraftträdandet av denna lag en hänvisning till justitieförvaltningens riksomfattande informationslager.

2.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 24 § 1 mom. 28 punkten, sådan den lyder i lag 91/2015, som följer:

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

28) en förvaltningsmyndighets handlingar och register med uppgifter om en dömd, en häktad eller en person som annars berövats sin frihet, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter inte äventyrar personens framtida utkomst, anpassning i samhället eller säkerhet, och om det finns grundad anledning att lämna ut uppgiften; sekretessbelagda är också uppgifter som registrerats i straffregistret, bötesregistret, justitieförvaltningens riksomfattande informationslager och registret över djurhållningsförbud samt uppgifter som registrerats i registret över vittnesskyddsprogram och andra uppgifter som gäller vittnesskyddsprogram liksom också uppgifter som Institutet för kriminologi och rättspolitik samlat in för forskning och uppföljningsändamål,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-259-803-5 (PDF)